© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВіК

№ 13 (1715) ГОД XXXIV БЕЛАСТОК. 26 САКАВІКА 1989 г. ЦАНА 40 зл.

Ніна Такаюк з Мікуліч заняла на фінальным аглядзе „Беларуская песня '89 I месца ў катэгоры фальклорнай песні. Лаўрэатка ўзнагароды рэдакцыі „Нівы“.

Пакуль што непераможная Люба Гаўрылюк з Беластока заваявала I месца ў катэгорыі народнай апрацаванай песні.

Эля Рыжык з Бельскага беларускага ліцэя імя Б. Тарашкевіча заняла I месца сярод салістаў у катэгорыі сучаснай песні і ва ўзнагароду паедзе на экскурсію ў Савецкі Саюз.

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ '89

Пасля заканчэння раённых элімінацый, у Беластоку адбыўся Цэнтральны агляд конкурсу „Беларуская песня '89“. Два дні, 4 і 5 сакавіка, зала Беластоцкай філармоніі была, як штогод, перапоўнена беларускімі народнымі і сучаснымі песнямі. У першы дзень адбываўся цэнтральны агляд, а на другі дзень у двух канцэртах выступілі лаўрэаты конкурсу.

Нягледзячы на даволі высокую цану білетаў (на агляд 4 сакавіка каштавалі яны 700 зл., а на канцэрты лаўрэатаў 5 сакавіка — 1000 зл.), былі яны раскуплены ўмомант. А асабліва маланкава — тыя 600 білетаў на другі дзень. І, думаю, шкадаваць пасля нікому не давялося.

Цэнтральны агляд працягваўся амаль 9 гадзін, да гадзіны 17-ай. Перад слухачамі прайшла цэлая гама артыстаў-аматараў: калектывы, дуэты, салісты. Усяго ў праграме было 42 пазіцыі. І кожны з удзельнікаў выбраў для сябе нешта блізкае ці ў старадаўняй песні, ці заспяваў народную песню пад гармонік, ці прадставіўся ў сучасным рэпертуары.

Найбольш на цэнтральным аглядзе было калектываў, менш было дуэтаў і салістаў. Большасць калектываў прадстаўляла старыя мясцовыя песні, або шырока вядомыя песні ў свойскім гучанні, спяваныя на мясцовым дыялекце. Былі гэта калектывы з Дабрывады, Чаромхі, Арэшкава, Чыжоў, Хільмонаў, Райска, Мельніка, Дашоў, Меляшкоў. Песні спяваліся імі без ніякай апрацоўкі, без акампанементу, спяваліся а капэла.

У катэгорыі народных апрацаваных песень з акампанементам выступілі калектывы з Гарадка, Рыбалаў, 3 калектывы з Беластока (жаночы, мужчынскі і мешаны), калектыў з Орлі, „Незабудкі“ з Курашава, „Тыневічанкі“ з Вялікіх Тыневіч, „Цаглінкі“ са Старога Ляўкова, калектыў з Нараўкі.

Калектывамі, якія прэзентаваліся па-сучаснаму, гэта значыць з сапраўдным музычным афармленнем, з аркестрам нават, былі: „Крынічка“, якая складалася з вучняў Бельскага беларускага ліцэя, капэла Гайнаўскага дома культуры і адтуль жа мешаны актэт, а таксама дзявочы актэт з Гайнаўскага беларускага ліцэя, якім апякуецца настаўніца Марыя Сцепанюк.

Многія калектывы выступілі сёлета ўжо ў новых прыгожых касцюмах, падрыхтаваных у Мінску па спецыяльнаму заказу Беларускага грамадска-культурнага таварыства (калектывы з Беластока, гарадоцкі калектыў, „Каліна“ з Дашоў, Гайнаўская капэла і мешаны актэт, калектыў з Чыжоў, Старога Ляўкова). І гэта якраз тое! Тое, аб чым мы ўжо некалі пісалі: што выгляд самадзейных артыстаў мае таксама немалаважнае значэнне. Калі такі хор, уваходзячы на сцэну, расцвітае шматколерным карагодам, — ён ужо напалову пераможца!

Вельмі шкада, што на цэнтральны агляд не прыехалі сёлета прадстаўнікі Гданьска. Іхні акампаніятар Ірэк Лаўрэшук меў нейкі вельмі важны экзамен ці выступленне. Аднак гледачы з Гданьска былі! Не было таксама Алы Дубец. Яна, на жаль, выехала з Беластока, а вяртанні — яны не такія простыя. Вельмі шкада! Выступленні Алы з яе калектывамі і калектыўчыкамі, а таксама гданьскіх беларусаў — шмат упрыгожвалі беларускія конкурсы ў папярэднія гады.

Сёлета ў журы конкурсу было тры асобы. Быў запрошаны госць з Мінска — спецыяліст-музыказнаўца Станіслаў Дробыш, які з'яўляецца загадчыкам кафедры народных харавых спеваў у Мінскім інстытуце культуры. Быў таксама і вялікі сябра беларускай песні на Беласточчыне, выкладчык сярэдняй музычнай школы ў Беластоку Ежы Сьрудкоўскі (старшыня журы), ну, і ніжэй падпісаная.

Сёлета журы ўлічыла мінулагодніх заўвагі гледачоў і вырашыла больш сканкрэтызаваць вынікі конкурсу, гэта значыць, зрабіць не так, як было ў мінулым годзе, калі ўсе выканаўцы былі падзелены на тры групы (найлепшыя, добрыя і крыху горшыя), а проста найлепшых выканаўцаў размясціць па месцах паводле іх заслуг. У выніку атрымалася наступнае.

Катэгорыя фальклорнай песні.

Сярод калектываў **на першым месцы** апынуліся заслужаны **калектыў з Дабрывады,** які ўзнагароды ўжо атрымліваў не раз,

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ПРЫЯЦЕЛІ БЕЛАРУСАЎ

На заканчэнне хацелася б мне сказаць некалькі добрых слоў пра карэннага амерыканца Томаса Бэрда.

Характэрнай рысай большасці нацыянальных груп у Амерыцы з'яўляецца іх замкнутасць, іх ізаляцыя ад амерыканскага грамадства. Такая ўласцівасць мае пазітыўную і адмоўную вымову. Пазітыўны бок заключаецца ў тым, што ізаляванасць нацыянальных груп дазваляе ім захаваць сваю моўную, культурную і этнічную спецыфіку. Адмоўны бок гэтай з'явы праяўляецца ў тым, што многія карэнныя амерыканцы паглядваюць на такія групы як на нешта дзівоснае, захалуснае і запечкавае. У такой атмасферы дзеянні нацыянальных груп выклікаюць у амерыканскім грамадстве як бы ізаляцыю, а прынамсі недахоп зацікаўлення, зразумення і падтрымкі для самаахоўных інстынктаў меншасных груп.

Многія з беларускіх эмігрантаў, несумненна, ужо даўно заўважылі як добрыя, так і дрэнныя бакі самаізаляцыі. З гэтага, мабыць, і вырасла іх імкненне да паглыблення зацікаўлення самім сабою, да ўгрунтавання беларускай свядомасці, да захавання беларускай непаўторнасці, але пры гэтым імкненне да ўсё шырэйшага пранікання на ўсеамерыканскую арэну, да ўсё больш паглыбленай інфармацыі аб істотнасці і важнасці для ўсеамерыканскай культуры беларускай нацыянальнай і культурнай спецыфікі.

Здаецца мне, што людзьмі, якія ў гэтай галіне зрабілі найбольш, з'яўляюцца перш за ўсё Антон Адамовіч, Вітаўт Кіпель, Вітаўт Тумаш, Янка Запруднік, Антон Шукелайць, Ян Пятроўскі і, ужо нябожчык, Станіслаў Станкевіч.

Якраз гэтыя людзі зрабілі, мабыць, найбольш дзеля таго, каб веды аб беларускай эміграцыі і Беларусі ўвогуле дайшлі да як найбольшай колькасці карэнных амерыканцаў або іншых нацыянальных груп у Амерыцы.

Якраз некаторыя з вышэй названых мною асоб знайшлі і з'ядналі для беларускай мовы і культуры карэннага амерыканца прафесара Томаса Бэрда, які ў сваім універсітэце стараецца пашыраць веды аб Беларусі і беларусах сярод студэнтаў і навуковых супрацоўнікаў.

У апошніх трох гадах праф. Бэрд два разы наведаў Польшчу і прыняў удзел у дзвюх міжнародных канферэнцыях: у канферэнцыі, прысвечанай 30-годдзю Кафедры беларускай філалогіі, і канферэнцыі, прысвечанай 30-годдзю Беларускага літаратурнага аб'яднання „Белавежа". На канферэнцыях гэтых выступіў ён з двума дакладамі на тэму: „Наша Ніва" і нацыянальнае адраджэнне" і „Выдавецкі беларускі рух у Заходняй Еўропе і Амерыцы". Даклады гэтыя, асабліва другі, былі для многіх удзельнікаў канферэнцыі формай адкрывання невядомага для нас свету.

Пры нагодзе праф. Т. Бэрд наведаў Галоўнае праўленне БГКТ, Беларускі ліцэй у Гайнаўцы, прымаў удзел у свяце Купалля ў Белавежы і выступіў на ім з прывітаннем на беларускай мове, што выклікала энтузіязм з боку ўсіх сабраных. Меркай сардэчнасці ў адносінах Т. Бэрда да беларускага руху ў Польшчы можа быць яго дар у фонд Беларускага музея — 100 долараў і дар на пабудову Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы — 90.000 злотых.

Праф. Т. Бэрд многа разоў прыватна і ў форме афіцыйных інтэрв'ю выказваўся аб беларускім руху ў Польшчы і аб БГКТ. Па-першае, са сказанага праф. Т. Бэрдам адназначна вынікае, што ён паглыблена і пашырана разбіраецца ў нашых праблемах, патрэбах, дзеяннях, дасягненнях і недахопах. Па-другое, з яго выказванняў і ацэнак вынікае адназначна глыбокая добразычлівасць у адносінах да беларусаў у Польшчы і да таго, што яны робяць.

Адным словам, праф. Т. Бэрд з'яўляецца сапраўдным сябрам не толькі беларускіх эмігрантаў, але і беларусаў у Польшчы і ўвогуле ўсіх беларусаў незалежна ад таго, дзе яны жывуць і знаходзяцца. Хацелася б мне падзякаваць праф. Т. Бэрду за ўсё тое, што зрабіў дагэтуль для беларусаў, і выказаць надзею, што таксама ў будучым будзе ён рабіць усё, каб адгалоссе аб беларусах, беларускай мове і беларускай культуры даходзіла да як найшырэйшых колаў амерыканскага грамадства.

Алесь Барскі

24 сакавіка мінула 40-ая гадавіна дзейнасці Агульнапольскага камітэта міру, які пачаткова называўся Польскім камітэтам абароны міру. Высока ацэньваюцца яго шматгранныя пачынанні ў нашай краіне і ў Сусветным Савеце міру, які каардынуе дзеянні падобных камітэтаў у паасобных краінах на міжнароднай арэне.

Усяму свету добра вядомыя шматлікія ініцыятывы Польшчы, а да найважнейшых трэба залічыць планы Рапацкага і Ярузельскага, а таксама „Дэкларацыю аб выхаванні грамадства ў духу міру", якую дзейсна прапагандуе і падтрымлівае АКМ. Справа ў тым, каб шляхам раззбраення не дапусціць да сусветнай катастрофы — ядзернай вайны.

Цяпер на свеце кожную мінуту на ўзбройванне выдаецца адзін мільён дзевяцьсот тысяч долараў. Пад зброяй на свеце знаходзіцца дваццаць пяць мільёнаў салдат, а сорак два мільёны гектараў займаюць ваенныя палігоны.

Адначасова на гэтым жа свеце многа гора, нядолі, няшчасця. Кожны год сотні тысяч людзей памірае ад недаядання і голаду, ад недахопу медыцынскай дапамогі. А большасць паміраючых — дзеці.

Аграмадныя сумы выдаюцца на ўзбройванне, калі столькі на свеце галечы, калі мільёны людзей не ўмеюць чытаць і пісаць і жывуць у дрэнных умовах.

Спецыялісты даказваюць, што калі б пасля другой сусветнай вайны не выдаваліся грошы на гонку ўзбраення, усім жыхарам зямнога шара можна было б пабудаваць прыгожыя памяшканні, цалкавіта ліквідаваць недастатак, забяспечыць кожную сям'ю легкавым самаходам і г.д. Свет без зброі мог бы стацца зямным раем для чалавецтва. Вось таму змагары за мір на зямлі ўзнімаюць свой гучны голас у яго абарону, за пашырэнне антываеннай прапаганды, мабілізуюць свядомасць грамадства, накіраваную на адхіленне ядзернай катастрофы.

У нашым ваяводстве паспяхова разгортвае сваю дзейнасць Беластоцкі камітэт міру, які ўзначальвае прафесар Васіль Чачута. Камітэт, супольна з іншымі арганізацыямі і установамі, наладжвае мерапрыемствы дзеля пашырэння ведаў аб мірных імкненнях народаў свету і яго мірных грамадскіх рухах.

Вялікі ўклад у дзейнасць Беластоцкага камітэта міру ўносіць праваслаўная Беластоцка-Гданьская епархія, якую ўзначальвае архіепіскап Савва. Ён як член прэзідыума спомненага камітэта быў ініцыятарам і арганізатарам некалькіх міжнародных форумаў у абарону міру на свеце.

16 лютага г.г. на сваім чарговым пленарным пасяджэнні Беластоцкі камітэт міру прыняў план на гэты год. Найважнейшым заданнем будуць мерапрыемствы, звязаныя з 50-ай гадавінай пачатку другой сусветнай вайны і 45 гадавінай Польскай Народнай Рэспублікі.

Міхась Хмялеўскі

ПОЛЬСКА-БЕЛАРУСКАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

27 лютага падпісаны ў Варшаве пратакол аб культурным супрацоўніцтве паміж Міністэрствам культуры і мастацтва і Міністэрствам культуры Беларускай ССР на гады 1989—1990.

Мэта пагаднення — паглыбленне ўзаемасувязей паміж творцамі, культурнымі цэнтрамі і ўстановамі Польшчы і Беларусі, ажыўленне культурнага абмену паміж гарадамі і рэгіёнамі-пабрацімцамі.

Супрацоўніцтва ахоплівае ўсе дзялянкі культуры і мастацтва, м.інш. Музей літаратуры ў Варшаве ўмацуе зносіны з Домам-Музеем Адама Міцкевіча ў Навагрудку, Стары тэатр у Кракаве з Тэатрам імя Янкі Купалы ў Мінску, Вроцлаўская опера з Дзяржаўным тэатрам оперы і балета ў Мінску. Наладзяць таксама зносіны кінематаграфіі Польшчы і Беларусі, польскія і беларускія мастакі. Гэтыя апошнія будуць удзельнічаць у міжнародным бенале — плаката ў Варшаве і графікі ў Кракаве. Прадбачваюцца выстаўкі польскага мастацтва ў Беларусі і беларускага ў Польшчы. Супольна будуць арганізавацца фестывалі польскай песні ў Віцебску. Абодва бакі будуць супрацоўнічаць пры ўстанаўленні помніка Станіславу Манюшку ў Мінску.

Многа ўвагі адведзена праблемам польскай гістарычнай і культурнай спадчыны на тэрыторыі Беларускай ССР. Напрыклад, калектыў польскіх рэстаўратараў і беларускія рэстаўратарскія службы пачнуць адбудоўваць вядомы помнік позне-барокавай архітэктуры, якім з'яўляецца збудаваны Станіславам Панятоўскім, бацькам караля, касцёл у Волчыне, у якім у 1938 годзе спачылі манаршыя астанкі.

Пратакол падпісалі: міністр культуры і мастацтва Аляксандр Краўчук і міністр культуры Беларускай ССР Яўген Вайтовіч.

(ПАП)

З ДРУКУ

КАЛІ ТЫ НЕ ПАЛЯЧКА...

Знаёмы даслаў днямі выразку з газеты „Głos Robotniczy" ад 20 лютага г.г., з якой даведаўся я, што да конкурсу на найпрыгажэйшую дзяўчыну Лодзі не будуць дапушчаны дзяўчаты няпольскай нацыянальнасці. Скажам, беларуска — хоць і з польскім пашпартам — застанецца без аніякіх шанцаў...

Гляджу на гэтую газету, каб упэўніцца, ці не санацыйная якая яна, але не! Наадварот — і партыйная, Польскай Аб'яднанай Рабочай Партыі.

„Ну, — падумаў я, — дарма мы, беларусы тут, наракаем на Казя Сямяняку як падбухторшчыка крэсавага нацыяналізму ў Беластоку. Па ўсім відаць, што нават ён, Семяняка, не дадумаецца б ставіць польскі плот перад беларускімі прыгажунямі, якімі, дарэчы, вельмі ж захапляецца... Усё-такі жывуць ліберальныя традыцыі на гэтым нашым абрыўку колішняга Вялікага княства Літоўскага, у якім вякамі жылі побач сябе беларусы, літоўцы, палякі, яўрэі, немцы, і Бог адзін ведае, яшчэ хто!"

У Лодзі, даўнім Царстве Польскім, трэба чакаць, што неўзабаве і карткі для купілі мяса пачнуць уводзіць па прынцыпу нацыянальнасці. Вядома, нацыянальным меншасцям будуць паменшаны надзелы?... На шчасце, у ПНРаўскіх пашпартах няма рубрыкі „нацыянальнасць" і таму ёсць магчымасці абдурыць не толькі арганізатараў конкурсу прыгажунь, але і... прадаўшчыцу ў мясной краме: ідучы па кілбасу, будзем дэклараваша палякамі, а на канцэртах беларускай песні будзем крычаць „Жыве Беларусь!" Нам, зрэшты, не прызвычайвацца да такое падвойнасці, бо мы ўжо даўно ў ёй жывем-пажываем.

С. Яновіч

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Паверыўшы ў паэзіі крыло

У кожнага чалавека ёсць той момант, калі, прынамсі раз у жыцці, вяртаецца ён да вытокаў свайго пачатку, пад крыло таго неба, якое ў хвіліны цяжкасці і адзіноты ласкальнай спачувальнасцю адгоніць ад яго пачуццё сіратлівасці. Так як маці з'яўляецца астояй дзіцяці, таксама кожнага чалавека бароніць яго Айчына. Пачуццё яе блізкасці, яе вялікасць і святасць з'яўляюцца для яго крыніцаю сілы і натхнення. Беларусы, як ніхто іншы на свеце, адчуваюць яе недахоп і таму так часта вяртаюцца да сваіх вытокаў, таму так часта замыкаюцца ў мясцовым патрыятызме. Асабліва адчуваецца гэта ў творчасці. Гэта факт, што творчасць амаль кожнага паэта, празаіка ці мастака вырастае з панадворка дзіцячай уражлівасці, але што іншае, калі з'яўляецца яна маторам, а што іншае, калі гэта пристанішча для ўцёкаў.

Творчасць, бадай што, ніводнага з „белавежцаў" не асаджана так моцна на фундаментах мясцовага патрыятызму, як творчасць Яна Чыквіна. Гэта не пустаслоўная крыклівасць, не пустая лозунгавасць, а ўпэўнены спеў, насычаны тугою і вераю, якія дапамагаюць аўтару жыць і даюць творчыя сілы.

„Дзе Рым, дзе Крым, а дзе мая айчына!
Дзяцінства босае, замурзанае лета,
Святая студня з жураўлём ўспамінаў,
Сезам, дзе ўсё маё ляжыць ў фрагментах."

І далей ў гэтым жа вершы:

„Іду сваёй нятоптанай дарогаю

I чую праайчыны ўсюды подых —
Бягу на Аю-даг, гляджу на Чорны воды."

„Светлы міг" — гэта сёмы паэтычны зборнік Яна Чыквіна і першы выдадзены за мяжою — у БССР. Як папярэднія, так і гэты з'яўляецца доказам таго, што паэт Ян Чыквін — гэта вялікага таленту мастак вобразаў.

Падбіраючы словы са знаўствам і пачуццём густоўнасці, абуджае ён у чытача тое ўяўленне, якое дазваляе ўтрымоўваць яму з ім кантакт. Інакш гаворачы, прымушае чытача ісці за сваімі думкамі, разумець сваю ідэю, бачыць праблему. Магчымае гэта толькі тады, калі твор напісаны з паэтычным знаўствам і культурнай моваю. У творчасці Яна Чыквіна пустаслоўе, якое так часта ўжываецца іншымі аўтарамі для ўтрымання формы верша, не выступае. Кожны твор — гэта абразок, быццам бы жыўцом узяты з жыцця ці прыроды. Хаця б:

„Мы паслі ноч.
Гарэў касцёр духмяна,
І падалі,
Бы скваркі,
Зоркі ў атмасферу.
Сталі горы нясоленай атавы,
І цемната
Яе трымалася аберуч:"
(„На папасе")

Аўтар дасканала ведае, што жыццё складаецца не толькі з ідэалаў:

„Цячэ рака ў карыце ночы,
І ноч цячэ па схіле дня;
Цякуць ракою сны прарочыя,
Але таксама й балбатня!"

Якраз гэтай балбатні і пазбягае ён у сваёй творчасці.

Паэзія Яна Чыквіна некалькіпланавая. Пад звычайным здавалася б, апісаннем скрываецца другі — з філасофскай глы-

(Працяг на стар. 4)

Верш „Дзякуй Сакрату Яновічу за дождж" быў прачытаны яго аўтарам, гродзенскім паэтам і журналістам Юркам Голубам на сустрэчы ў ГП БГКТ, якая адбылася 21 лютага 1989 года. Як вядома, ад 20 да 26 лютага г.г. на Беласточчыне праходзілі Дні культуры Гродзеншчыны. Гэты верш Юркі Голуба з'яўляецца рэмінісцэнцыяй з мінулагодняй пабыўкі ў Беластоку і сустрэчы з нашым пісьменнікам Сакратам Яновічам.

ДЗЯКУЙ САКРАТУ ЯНОВІЧУ ЗА ДОЖДЖ

Разам з чэрвенем акурат
Быў я на стрэчу падкі.
Частаваў Яновіч Сакрат
Югаслаўскаю згадкай.

Капала сонца з грон —
Збан бы сюды парожні.
Недзе піпікнуў гром,
Выліты спадарожнік.

З ласкі настырных хмар
Біла вада ў рыштоку.
Схавала дзяўчына твар
На грудзях Беластока.

Казань нашто казаць,
Скрэбсці за мудрым вухам.
Змые дажджою касяк
Звады ва ўсіх завулках.

Сярэбранаму ездаку —
Дажджу
праз усе загоны
Ехаць ажно дакуль
Смагу іх не загоіць.

... Зноўку мне памяць шле
Словы з лацінскіх літар.
Сталі яны на шкле,
Леглі на мокрых плітах.

Раімся на пуцях,
Дзе адпачыць засядзем.
— Што у вас для піцця?
— Дождж у бліжэйшым садзе.

— Што у вас апасля:
Стоміцца ж дождж заўзяты?
— Потым можам пасласць
За яго памагатым.

— Што у вас за намер
На бліжэйшым стагоддзі?
— Дождж заліць за каўнер
Таму,
хто з пытаннем ходзіць!

Юрка Голуб

ПРАСВІСТАЦЬ ЯК КІЧКАЙЛА ЗУБЫ

Было яно сапраўды ці гэта толькі вынік п'янага ўяўлення — невядома, але факт, што Кічкайла, жыхар Дубін, патраціў два зубы. Адным словам, прасвістаў, гаворачы метафарай.

Дубіны, падгайнаўская вёска, сёння злучаная амаль з горадам, якая сваю назву ўзяла ад дубовага лесу, ляжыць па дарозе праз Нарву ў Беласток.

І вось там, як і ў кожнай даўней вёсцы, была калісьці карчма. Сцягвала яна людзей, асабліва доўгімі зімовымі вечарамі, дзе за куфлем піва ці квартай гарэлкі заседжваліся яны ў сівым ад махорачнага дыму памяшканні, дапазна іграючы ў карты.

Жыў у Дубінах дзед Кічкайла. Да таго ж любіў грамаду — пасядзець, пагаварыць, самому расказаць і іншых паслухаць. А гэта было магчымае толькі ў карчме. І ўцягнуўся Кічкайла ў ігру ў карты. А што кульнуць не быў супраць, дык часам так насцябаецца, што дамоў штахеціны вядуць. За картамі і гутарка пачынаецца як правіла. Вось аднойчы неяк пра чорта згаварыліся. На вёсцы часта пра страхі расказваць любілі.

— Няма ніякага чорта, — гаворыць дзед Кічкайла. — За мною шэсць дзесятак перакінутых, сотні вёрст сходжаных, дык хаця б раз паказаўся ён бы мне. Не такі ж ужо я ўгоднік, каб самое добрае траплялася.

— А я гавару, што ёсць чорт, — пярэчыць нехта з ігракоў.

Падтрымоўваюць яго і другія. І тут пачынаецца цяг расказаў, як то, скажам, Івана ліхі ў балота завёў, а Ніканора цэлую ноч з дарогі зводзіў, па палях водзячы. Зацікавіла гэта старога Кічкайлу.

— Калі ўсе гаворыце, што чорт ёсць, то пэўна ёсць, але я паверу, калі сам убачу, — заявіў ён і, свіснуўшы старою звычкаю праз зубы, плюнуў на далоні, прыпляснуў імі, што мела запэўніць паспяховасць у ігры, ды падняў новараздадзеныя карты. — Ну так, хацеў бы яго ўбачыць, — дадаў і прыняўся за ігру.

Аж тут нехта застукаў у акно. Іграючыя занадта гэтым не зацікавіліся. Мала гэта жонак па сваіх прыходзіць. Але стук паўтарыўся. У скупым бляску газнічкі, якая гарэла на стале, убачылі нейкага мужчыну. Ён штосьці гаварыў. Карчмарка выйшла на парог, думаючы, што, можа, дзверы нехта запёр і чалавек дастаца не можа. Але незнаёмы толькі пра Кічкайлу запытаў.

— Ёсць, — кажа карчмарка і пайшла клікаць.

Кічкайла, праўда, здзівіўся, але выйшаў, цікавы, хто гэта яго шукае.

— Каму патрэбны? — запытаў падвыпіўшым голасам.

А незнаёмы:

— Дзе тут дарога ў Навасады?

— У Навасады, — кажа Кічкайла, — дарога простая. Каля царквы.

Незнаёмы, аднак, ніяк зразумець не можа. Кічкайла знерваваўся. Свіснуў са злосці і кажа:

— А чорт з табою! І так у той бок ісці. Пачакай, дап'ю кружку ды забяру шапку і пойдзем. А можа зойдзеш? — спытаў Кічкайла.

Але той пакруціў галавою, замахаў рукамі, што, маўляў, спяшаецца. Выйшлі і ідуць вуліцай. Дубіны, — вёска вялікая, а Кічкайла не даходзячы да царквы жыў. Паварачваючы на свой панадворак, кажа:

— Вось там, бачыш, царква стаіць. Пойдзеш і далей прама.

— Дык хаця да царквы правядзі, — просіць той.

І павёў Кічкайла. Дайшлі да царкоўнага муру, аж тут незнаёмы як возьме яго за галаву, як не трэсне тварам аб мур. А сам толькі зарагатаў, свіснуў, быццам бы ветрам падзьмула, і расплыўся ў паветры. Колькі Кічкайла ляжаў, невядома, але ачмыхаўся неяк і паплёўся дамоў. Старая Кічкайліха як толькі яго ўбачыла, дык у рукі ўсплясңула.

— Дзе ж ты так налізаўся? — спытала.

І даваў Кічкайла расказваць, як чорта ў Навасады праводзіў. Ды два зубы выбітыя паказвае, якімі заплаціў за тое, каб яго ўбачыць. А калі хто потым у карчме гаварыў, што чорта на свеце няма, дык дубіняне паказвалі на Кічкайлу і казалі:

— Не грашы, бо і ты зубы прасвішчаш.

Міхась Шаховіч

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Штотыднёвік „Ніва“ ў Віцебску знаходзіць добры попыт. Нейкае вялікае задавальненне маю, бачачы, як хутка раскупляецца стосік „Нівы“ ў кіёску Саюздруку. Кожны нумар абмяркоўваем. Мае рускамоўныя таварышы таксама зацікавіліся газетай і нават самі спрабуюць нешта чытаць. Моўны словазварот „Нівы“ мне асабіста неяк больш даспадобы, чым у беларускай „Чырвонай змены“, „Віцебскага рабочага“ і іншых выданняў. Тое, што вы пішаце і як пішаце, атрымліваецца неяк душэўна і шчыра. Асабліва мяне ўразіла магчымасць словазлучэнняў з мяккім знакам (сёньння, раньне, сьвет). Гэткая даўніна! Я б толькі вітаў такое напісанне заўсёды. Бо такое сустрэў упершыню ў вас. І чамусьці прыйшлося да сэрца, як і многае што іншае.

Што ж, дарагія сябры. Жадаю вам поспехаў (так і хочацца напісаць „посьпехаў“) у вашай дзейнасці і знайсці новых прыхільнікаў.

І яшчэ. У пятым нумары „Нівы“ ў артыкуле „Ахвярнасць“, ёсць „... найчасцей співанымі калядкамі ў Тыневічах былі „Раждjаство Хрыстово“, „По ўсёму свету“, „Воскликните ангелы“, „Нова радость стала“.“ Што за словы гэтых спевак, які іх змест? Мне здаецца, было б нядрэнна, калі б вы іх надрукавалі накшталт рубрыкі „Фальклор“. Тое ж самае датычыць і песні „Нех жые сто лят“. Недзе чуў яе. Хоць яна і польская, але спявалі яе і беларусы. Прабачце, калі вам мае просьбы здадуцца недарэчнымі. Такі я ўжо чалавек.

Валерый Грудзецкі,
БССР, г. Віцебск,
пр. Будаўнікоў 8-162

Ад рэдакцыі: Калядкі гэта песні рэлігійна-абраднага характару, якія спяваюцца ў перыяд святкавання Каляд (у студзені). Да тэмы калядак і калядавання вернемся нанэўна на старонках „Нівы“ ў будучым годзе. Зараз просім нашых чытачоў, у тым ліку і членаў калектыву „Тыневічанкі“ з Тыневіч-Вялікіх, аказаць дапамогу сябру з Беларусі і даслаць словы песень, якія яго цікавяць.

УВАГА, ЧЫТАЧЫ „НІВЫ“

Апошнім часам ад чытачоў з Беластока даходзілі да нас скаргі, што ў кіёсках у цэнтры горада бракуе нашай газеты.

Беластоцкае прэсавае выдавецтва і рэдакцыя „Нівы“ супольна з Прадпрыемствам распаўсюджвання прэсы і кнігі паведамляюць, што павялічаная колькасць нашага тыднёвіка паступляцца будзе ў наступныя кіёскі: № 435 пры вул. Пpухняка, № 3 пры вул. Весялоўскага, № 32 пры вул. Сянкевіча каля бару „Слонэчка“, № 159 на рагу вуліц Ліповай і Астроўскага, № 11 на рагу вуліц Ліповай і Новага Свету, № 1 на аўтобусным вакзале (ПКС), № 16 на чыгуначным вакзале (ПКП), № 158 пры вул. Складоўскай каля „Гортэкса“, № 416 на рагу вуліц Звежынецкай і Вясёлай — ад моманту адкрыцця.

У пералічаных кіёсках „Ніву“ можна будзе купіць на працягу цэлага тыдня.

Свойскія малюнкі

Млын з 1921 года ў Беластоку на вул. Ветраковай. Мал. У. Петрука.

Паверыўшы ў паэзіі крыло

(Праця́г са стар. 3)

бінёю. І гэта ён надае творчасці Яна Чыквіна сур'ёзнасці, паэтычнага значэння. Для прыкладу, „Беластоцкая элегія“:

„Лета канае. Апошняе лета.
Чэрствым агнём, святым,
неўміручым
Гасне і тое, што мелася
збыцца...
Лета маё. Гарань фіялеты.

Лета кароткае. Просінь над
краем.
Музыкай тхне, зямля ў
фіялетах.“

Гэта ж не звычайнае апісанне летня-асенняга пералому як прыроднай з'явы, а паэтычнае прыгожае паказанне людскога прамінання. Чалавечае жыццё, як год: падзяляецца на цыклы і прамінае так, як час, беззваротна. Істотны толькі след, які застанецца па побыце кожнага з нас. І на канец паэт вельмі трапна сцвярджае:

„У вечнасці ўсе мы
жывем-паміраем
Няўлоўна, штодзённа, нячутна
— як лета.“

Ян Чыквін з'яўляецца дасканалым знаўцам чалавечай псіхікі. Углыбляецца ў яе і слоўнымі акордамі ўмела ўдарвае ў найбольш уражлівыя струны. І таму яго паэтычны спеў не выдуманы, не гучыць штучна, але ствараe натуральныя вобразы. Прыкладна, верш „Адвечны дыялог“:

„Маці з сынам селі на парозе.
— Жыццё, мабыць, зрадзілася
ў далінах...
Сцяблінкай кожнай хоча
быць прыгожым.
— Усе усопшыя у бозі.
— Глянь, мам, ідзе да нас
сасна ў госці,
Як гожа-гожая дзяўчына.
— І можаш з ле дошак, сынку,
Ужо зрабіць мне дамавіну.“

Творчасць Яна Чыквіна не замыкаецца шчыльна толькі ў думцы аўтара. Яго творы так пабудаваныя, што той, хто да іх сягне, неабходна мусіць узяць слова ў дыскусіі з аўтарам, стаць актыўным, як сам паэт. А гэта толькі таму, што паэт не накідае чытачу сваёй думкі, не прымушае яго да канкрэтнай інтэрпрэтацыі сваіх твораў. Пакідае яму поўную свабоду, але адначасова інтрыгуе чытача, правацыруе да выказання ўласнага адчування, якое родзіцца пад уплывам твора.

„Зялёным агнём набрыняла
трава.
Гэта радасць вясны, а мяне
там няма.
Ходзіць вецер па полі на
тонкіх нагах.
Гэта песня зямлі, а мяне там
няма.
Праз дзён пясок і каменне
начэй
Прарастае сляза гарадскіх
вачэй.“

Не толькі вершы, якія склалі зборнік „Светлы міг“, але ўся паэтычная творчасць Яна Чыквіна моцна асаджаная ў рэаліях Беласточчыны, якая жывіць кожнае слова паэта, надае яму паэтычнай моцы і сілы. Гэта не значыць, што Ян Чыквін з'яўляецца паэтам правінцыяльным. Якраз наадварот, творчасць Чыквіна гэта творчасць спелая, якая мае сваё месца ў літаратуры. А рэаліі Беласточчыны, якія тут выступаюць, — гэта сіратлівы сум па Айчыне.

„Адстаю ад крылатай стаі —
Ужо не далячу да краю,
Дзе крылы мае выраслі.

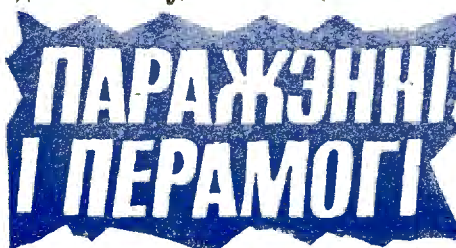
Пабрацімы — бел-белыя гусі
Ляцяць ключом спрадвечным
Да гнёздаў сваіх, беларускіх.

У тым адхоне, дзе я сканаю,
У тым пранізлівым бляску
Я вельмі самотны — айчыны
не маю.
Матчынай ласкі.“
(„Паэт на чужыне“)

Міхась Шаховіч

Ян Чыквін, Светлы міг, Мастацкая літаратура, Мінск 1989, тыраж 3000, стар. 102, цана 45 к.

Чытачы папярэдняга адрэзка „Шляхам гадоў“ напэўна здзівіліся: чаму ж у бітве на Варскле 12 жніўня 1399 года не было відаць тадышняга прававітага гаспадара Вялікага княства Літоўскага, гэта значыць вялікага князя Якава-Ягайлы? Што дзеялася з ім у той час, калі ў смяротным змаганні гінуў цвет беларускага і ўкраінскага рыцарства, на здратаваную конскімі капытамі жорсткую стэповую траву абсоўваліся з сёдлаў залітыя крывёю ягоныя родныя браты Андрэй і Дзмітрый, падалі з енкам-скаргай на заўчасную смерць яго ж братанкі Глеб і Сямён Карыятовічы і іншыя ўнукі і праўнукі Альгердавы і Кейстутавы, пад дажджом татарскіх стрэлаў і коп'яў ды едкімі вастрыямі крывых шабляў гінулі тысячы найлепшых з лепшых сыноў беларускай, украінскай, літоўскай і іншых зямель? Хто як хто, але Ягайла дасканала ўсведамляў значэнне для Бацькаўшчыны гэтага паходу супраць татаршчыны, чаму ж у такім выпадку не падаўся туды, вядучы з сабою шматлікія харугвы храбрага польскага рыцарства, бо тое, што ішло з ваяводам кракаўскім Спыткам, было нешматлікае, адзінкавае, складалася ў асноўным або з тых, якія былі на службе ў ваяводы, або з нанятых за адпаведна высокую плату, а гэта выходзіць на адно і тое ж самае?

Звычайна польскія гісторыкі ды публіцысты не прамінаюць ніводнага, нават найменшага, выпадку, каб не распісвацца пра вайсковую дапамогу Вялікаму княству Літоўскаму ў змаганнях з крыжакамі, ці з Маскоўскім княствам, або нават ва ўнутрыдзяржаўных перасяленнях. А калі даходзяць да пытання пра ўдзел і дапамогу нашых заходніх суседзяў у бітве на Варскле, дык тады адны з гэтых залатавусных дзеяпісцаў набіраюць у рот вады, другія выкручваюцца лыкам, спіхваючы ўсё на папскага легата, які быццам бы непрыхільна ставіўся да паходу супраць татараў, а нават спасылаюцца на прароцтвы каралевы Ядвігі, якая нібыта прадказвала пагібельны вынік сутычкі са стэпоўцамі.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ХРОНІКА

ЛЮТЫ 1989 г.

Люты для БГКТ быў месяцам раённых элімінацый конкурсу „Беларуская песня '89". Сёлета праводзіліся яны ў пяці раёнах:

11.02 і 12.02 у Гайнаўцы. Першы дзень быў прысвечаны фальклорнай песні, другі — сучаснай.

18.02 — у Сямяцічах;
19.02 — у Бельску;
25.02 — у Беластоку;
26.02 — у Дуброве-Беластоцкай.

У раённых аглядах выступіла звыш 1000 удзельнікаў.

У лютым таксама адбываліся раённыя элімінацыі дэкламатарскага конкурсу для пачатковых школ „Беларуская прырода ў паэзіі і прозе", які БГКТ праводзіць супольна з Кураторыяй асветы і выхавання ў Беластоку:

17.02 — у Гайнаўцы;
18.02 — у Кляшчэлях;
24.02 — у Беластоку.

19.02 Бельскі харавы калектыў „Васілёчкі" выступіў з канцэртамі ў Нарве і Трасцянцы.

21.02 у клубе ГП БГКТ адбылася сустрэча з гродзенскімі літаратарамі: Д. Бічэль-Загнетавай, Ю. Голубам і А. Карпюком. Са слоўна-музычным мантажом выступіў настаўніцкі калектыў з вёскі Струбніца Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці.

23.02. у Бельску адбылося першае, арганізацыйнае пасяджэнне камісіі асветы ГП БГКТ. Старшынёю камісіі выбрана Галена Тапалянская, настаўніца беларускай мовы з Трасцянкі. (аб)

ПРАДПРЫЙМАЛЬНАСЦЬ!

Бадай год таму назад пісаў я ў „Ніве", што беларусы павінны самі заняцца забеспячэннем сваёй грамадска-культурна-выдавецкай дзейнасці матэрыяльнымі сродкамі, не чакаць, пакуль штосьці не скапне з „панскага", урадавага стала.

Каб заняцца гаспадарчай дзейнасцю, трэба да таго мець фармальную магчымасць, мінімум матэрыяльнага забеспячэння і людзей з адкрытымі, поўнымі розных вынаходлівых думак, галовамі.

Новы статут БГКТ, прыняты на XI З'ездзе, дае такую магчымасць аддзелам і самаму таварыству. Да гэтай пары (пачатак сакавіка) статут яшчэ зацвярджаецца ў беластоцкай ваяводскай управе. Ці ж няма акрэсленых правам тэрмінаў гэтай верыфікацыі, пасля якіх, калі мінуць, статут абавязвае яго членаў і ўлады?

Гданьскі гурток згуртоўвае членаў з ініцыятывай, якім абрыдла выцягваць руку да дзяржавы на ўспамажэнне грамадскай дзейнасці. І таму на спатканні пад канец лютага пастанавілі пачаць гаспадарчую дзейнасць у найлепшай, як аказваецца, форме — суполцы. Ёсць чым заняцца на пачатак: арганізацыяй асветных курсаў для школьнай моладзі, камп'ютэрным і інфармацыйным дарадствам, гандлёвай, вытворчай і турыстычнай дзейнасцю. Думаем, што ўстановім кантакты з падобнымі суполкамі на Беларусі і беларусамі, жывучымі ў розных краінах. Лічым таксама на дапамогу ўсіх беларусаў з Беласточчыны, не толькі з Галоўнага праўлення БГКТ і „Нівы".

Усім, хто хацеў бы ўстанавіць з намі кантакт (не толькі ў галіне гаспадарчай дзейнасці), падаем наш адрас: Gdańskie Kolo BTSK, GDAŃSK, ul. Dlugi Targ 8/10.

Міхась Куптэль

СУПРАЦЬ ЗНІШЧЭННЯ

Аддзел Таварыства апекі над помнікамі старадаўнасці ў Беластоку даслаў нам пратэст, накіраваны Беластоцкаму Ваяводу ў справе знішчэння чарговага могільніка. Вось тэкст пратэсту:

„Беластоцкі аддзел Таварыства апекі над помнікамі старадаўнасці катэгарычна пратэстуе супраць знішчэння XIX-вечнага евангелічнага могільніка, які знаходзіцца на тэрыторыі пасёлка Выгода ў Беластоку. Могільнік гэты, безумоўна, мае гістарычную каштоўнасць, якая напамінае аб культурнай і нацыянальнай асаблівасці нашага горада. Рашэнне аб ліквідацыі могільніка — не першая гэтага тыпу руйнуючая дзейнасць. У пасляваенны час гэтак жа распраўіліся з могільнікам — яўрэйскім і праваслаўным, якія памяшчаліся калісьці пры вуліцы Каліноўскага. Гэтыя факты сведчаць аб адсутнасці талерантнасці ўлад горада ў адносінах да культурнай спадчыны нацыянальных і рэлігійных меншасцей, якія жывуць у Беластоку.

Лічым, што падобныя дзеянні супярэчаць нормам жыцця цывілізаваных грамадстваў.

У сувязі з гэтым дамагаемся адступлення ад выдадзенага рашэння.

За праўленне Аддзела старшыня Анатоль Адзіевіч"

Смешныя, вядома, гэта выкруты. Таму што, па-першае, абедзве тадышнія папскія сталіцы (у Авіньёне і Рыме) згодна заклікалі ўсіх хрысціян да змагання супраць наступу мусульманаў (у іх ліку і Залатой арды) на Еўропу, а па-другое, асабіста каралева Ядвіга не магла дзейсна паўплываць на палітыку Польшчы ў часе, калі пачалася падрыхтоўка паходу супраць татараў, бо была цяжка хворая, прадчувала набліжэнне свае смерці, якая і спасцігла яе 17 ліпеня таго ж года ў няцэлы месяц пасля нараджэння дачкі Эльжбеты-Баніфацыі (немаўлятка памерла чатырма днямі раней маці).

Гэтыя дзве смерці былі страшэнным ударам і ў каралеўскую пару і наогул у Польскае Каралеўства. Шматлікія госці, якіх з усяе Еўропы спрасіў у Кракаў Ягайла на радасную ўрачыстасць павітання першага наследніка польскага прастола, былі ашаломлены гэтай трагедыяй. Апрача ўласначалавечых перажыванняў, яна абазначала сапраўдны канец кракаўскай каралеўскай дынастыі і настанне бескаралеўя. Не трэба ж забываць, што вялікі князь Якаў-Ягайла па тадышняму праву лічыўся з 1386 года ўсяго толькі каранаваным мужам Уладзіславам фактычнага і правадзейнага караля-ўладара Польшчы — каралевы Ядвігі. Крыху спрошчваючы справу ды кажучы панароднаму, Ягайла жыў на Вавелі на правах каранаванага... прымака, пра што не праміналі яму няраз напомніць кракаўскія вяльможы. Яго асноўным заданнем было стаць бацькам прававітага наследніка каралевы Ядвігі...

Калі труны з целамі 26-гадовай каралевы Ядвігі і яе на-

(Працяг на стар. 6)

САКРАТ ЯНОВІЧ
У БЕЛАРУСКАЙ КАНАДЗЕ І ДАЛЕЙ

(20)

Пікнік у „Полацку". Траскацелі пасіконікі, у дрэвах гукала начная птушка... Не ўгледзеў тут таго, што так заваражыла мяне ў Нью-Джэрсі, у агародзе Курылаў: від мух, якія пры ўзлёце ў парку адвячорак з негустым змрокам вылучаюць святло, быццам нехта зацягваецца папяросаю, адзін, двух, трох, пяцёх... Сцішнавата! Але ракуны, драпежныя зверкі з жудаслівымі пабліскамі ўваччу — ёсцека.

У летнім павільёне панна Валя смажыла на алеі свіныя „стэйкі", Мазурук пабег па гітару, а Целушэцкі намаўчаў мне думак. Абкормлены сабачыска гідліва павёў мызаю на пахі смачнаты і змяніў логава, патрухаўшы ў травяністы падлесак.

Пачуваў я сябе прыгнечаным: вось мы з Таняй праз тыдзень вернемся дамоў, а яны — гэтыя ўнукі Беластоцкага краю — вельмі магчыма, што і не знаходзяць сабе месца ў матэрыяльным і духоўным краявідзе кінутае айчыны, у якой праміналі тыя часы, калі маладым была ўсюды дарога.

Праспявалі, а дзе галасы слабелі, дык пракрычалі рэпертуар Данчыка, Высоцкага, Акуджавы, „Дубіноў"; жартавалі, акцёрылі камічныя моманты, гаманілі, бы каля агню на строме халоднага возера за аўгустоўскімі барамі, у разлогах першабытнай Перадбеларусі. Будучы падатлівым на сентыментальнасць, я трымаўся, каб — не дапусці Госпадзе! — не пусціць тую слязу, якая сапсавала б нашу вечарыну, дэвастуючы яе да паўп'яных памінак. Я не меў маральнага права выводзіць у зеніт і без гэтага вострую ў іх настальгію па Бацькаўшчыне, у якой усё часцей на айчымаў з мачахамі натыкаемся.

Потым — не прыходзіў сон, хоць ты вочы зашывай! Ўставалася, як пасля трызны ў заступу; з Сяргеем Карніловічам наведалі „беларускі куток" на блізкім ад царквы Жыровіцкай Божай Маці могільніку. На ім — Еўфрасіннеўскі крыж ад Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы. Агульны помнік суродзічам. Радзіны выкупляюць сабе месцы для пахаванняў; быў выпадак, калі адна ўдава перавезла здалёку сюды астанкі пакойнага мужа, каб — калі надыдзе тая апошняя часіна — злегчы каля яго, роднага, у чужой зямельцы. Садзяць бярозы ды сосны, наўздзіў карэнным амерыканцам, магілы ў якіх, быццам шахматнае поле: пліты і выгалены дзірван, без славянскай містыкі. Пакрапаў дожджык, вальней дыхалася.

Сталінізм-гітлерызм або гітлерызм-сталінізм успрымаю на правільна ўзыходнай інтанацыі, але аргументы, што цярушацца следам, мякінаватыя. Пачэрпнутыя з Калубовіча „Айцы БССР і іхны лёс", ці Салжэніцына „Архіпелаг ГУЛАГ". Дзеці яны горкія! Запусціўшы цікаўлівы зрок, хаця б у камсамольскую „Чырвоную змену", ахлынуць цябе такія звесткі, пра наяўнасць якіх цытаваныя даследчыкі ўсяго здагадваліся альбо і не. Я тут, ясна, заднім розумам моцны; сам калісьці гэткія друкі ў аднадзённы засяд „паядаў". Цяпер жа ўстарэлыя яны, прыдатныя тым, хто — як кажацца — нічога не чытае і не чуе. Старасць прадчасная сушыць гісторыязнаўчыя працы, валячы на звалку ўсенька, што ўзнікла на няпоўных крыніцах. Таму гісторыкі заядла змагаюцца за доступ да іх, а палітыкі — за недаступнасць.

Трэцяга кастрычніка — дзень нарадзінаў Тані. За чаем — у Эвы Дунец. Паляшучка яна. Я шмат раней заўважыў, што палескі гатунак беларусаў характарызуецца бездыскусійнай настойлівасцю. У іх няма пачакай, калі што надумаюць. Учарашняя мая аўтарская сустрэча мела фінал не такі, як, скажам, у Чыкага: пагаварылі-панаракалі і паразыходзіліся. Тут, у Клііўлендзе, прыбелавежцы паўселі на айца Міхася: быць гэтага не можа, каб была і прапала суботняя школка роднай мовы і гісторыі для дзетак і падрастаючай моладзі! Ён, як і яны — добры збег акалічнасцяў — не з „дзекаючай" Гродзеншчыны або з Міншчыны; замест традыцыйна па-ліцьвінску і непахрысціянску пашукаць вінаватых у гэтым заняпадзе, даў слова сваім натугам заняцца справаю. Mea culpa, mea magna culpa! Ва ўсякім пачыне патрэбны апорныя постаці.

Філярныя, накшталт Кастуся Калошы. Гэты, цераземеру ціхуткі, чалавек з'яўляецца высокага класа інжынерам будаўніцтва, які ўзначальвае ў бізнесе цэлую групу праектоўшчыкаў-спецыялістаў э Карніловічам заснаваў „Полацак", рызыкуючы прыватным капіталам; прытым і музык з яго, рэгент хору, збіральнік і выдавец песняў. І наогул зайздросны культурнасці беларус.

У той жа запоўнены Таніным святам панядзелак, сабраўшы хатулі, адбылі мы абое ў Ньюарк, што на сутоках штатаў Пенсільванія і Нью-Йорк. І хоць адлегласці хапіла б на сярэдніх маштабаў еўрапейскую дзяржаву, нешматлікія пасажыры рэйсавага самалёта — economy class — паводзілі сябе, бы ў прымушаны перапынак нейкае нарады: дагаварвалі недзе недагаворанае, спрачаліся за цэны чагосьці, тут жа падпісвалі здзелкі, правяралі публікацыі курсаў і г.д. Амерыка неўгамонна інтарэсіць — на зямлі, у нябёсах і на моры. А я, падачытваўшы куткі ў худым „Беларусе", меланхалійна напейзажваўся праз люк; залаціліся лясы, якіх пакуль што больш, чым гарадоў.

(Працяг будзе)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

У Прэзідыуме ГП

На пасяджэнні Прэзідыума ГП БГКТ 24 лютага г.г. галоўным чынам разглядалася справа пабудовы Беларускага музея ў Гайнаўцы. Актуальныя праблемы, звязаныя з гэтым, прадставіў прысутным старшыня камітэта пабудовы Кастусь Майсеня. Вырашана некаторыя бягучыя справы арганізацыйнага характару. З увагі на тое, што адкрыццё першага будынка (А) Музея запланавана на другую палову бягучага года, узнікае праблема абсталявання часовай, няпоўнай экспазіцыі. Адна выставачная зала будзе адведзена экспазіцыі музея рэвалюцыйнага руху, якая, пакуль што, памяшчаецца ў школе № 5 у Гайнаўцы. Справу далейшага збору экспанатаў вырашана абмеркаваць на супольным пасяджэнні Прэзідума ГП БГКТ і Прэзідыума ГР БАС, якое назначана на красавік. Прэзідыум ГП БГКТ лічыць, што пры збіранні экспанатаў якраз студэнты, якія арганізуюць шмат рэйдаў і вандровак па роднай зямлі, могуць прынесці неацэненую дапамогу.

Ажыўленую дыскусію выклікала справа ўласнасці пляцу, на якім будуецца музей. Пакуль што, яна фармальна і юрыдычна не вырашана.

Далей удзельнікі пасяджэння звярнулі ўвагу на недахоп інфармацыі пра пабудову Беларускага музея, асабліва сярод нашых суродзічаў на Захадзе, якія прынеслі і далей прыносяць вялікую фінансавую дапамогу. Вырашана выдаць двухмоўны буклет (на беларускай і англійскай мовах) з мэтаю пазнаёміць нашых замежных ахвяравальнікаў з ходам пабудовы музея і праблемамі, з якімі яна сутыкаецца.

Акрамя справы музея, Прэзідыум разгледзеў інфармацыі пра выкананне фінансавага плана БГКТ за мінулы год ды пра падрыхтоўку да фіналу „Беларускай песні '89“.

З увагі на тое, што сакратар ГП БГКТ Ян Максімюк з 1 сакавіка пераходзіць на працу ў „Ніве“, Прэзідыум уступна абмеркаваў справу персанальнай змены на гэтай пасадзе. (аб)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ '89

Ольга Ахрымюк і Марыя Іванюк з Чыжоў занялі на цэнтральным аглядзе I месца сярод дуэтаў у катэгорыі фальклорнай песні.

Вядомы дуэт з Бельска: Яўгенія Коршак і Канстанцін Сіліванович. I месца ў катэгорыі народнай апрацаванай песні.

(Працяг са стар. 1)

і малады, але добры калектыў з Чаромхі. Другое месца падзялілі між сабой калектывы з Арэшкава і Чыжоў, а на трэцім апынуліся „Падлясянкі“ з Хільмонаў і „Згодныя макі“ з Райска.

Дуэтам былі прызнаны два першыя месцы. З Чыжоў гэта быў дуэт Ольга Ахрымюк-Марыя Іванюк, а з Дашоў — дуэт Ніна Міцэвіч-Валянціна Міцэвіч. Узнагароду „Нівы“ атрымала выканаўца фальклорнай песні, якая апынулася на першым месцы — Ніна Такаюк з Мікуліч.

Катэгорыя народнай апрацаванай песні з акампанементам.

Першае месца падзялілі між сабой стары, заслужаны калектыў з Гарадка, які сёлета святкуе сваё 35-годдзе, і мужчынскі калектыў з Рыбалаў, для якога ОСП прызнала спецыяльную ўзнагароду. На другім месцы апынуліся два калектывы, працуючыя пры ГП БГКТ у Беластоку: жаночы і мешаны; а на трэцім месцы — калектыў з Орлі.

Што датычыць дуэтаў, дык першае месца прызнана дуэту з бельскіх „Васілёчкаў“ Яўгенія Коршак-Канстанцін Сіліванович. Вельмі добра спявалі салісткі і, як заўсёды, непераможнай пакуль што аказалася Люба Гаўрылюк з Беластока, якая заняла першае месца, другое месца прызнана Валянціне Мароз з Бельска.

Катэгорыя сучаснай песні:

На першым месцы апынуўся калектыў дзяўчатак з Бельскага беларускага ліцэя — „Крынічка“, які ўжо шмат год вядзе

ПАРАЖЭННІ І ПЕРАМОГІ

(Працяг са стар. 5)

следніцы, трохтыднёвай каралеўны Эльжбеты, спачылі ў вавельскім кафедральным саборы і прыгнечаныя гэтым няшчасцем госці паспешліва пакідалі Кракаў, падалася таксама ў Вялікае княства Літоўскае княжая пара Вітаўт з Аннай. Кіраваліся на Луцк і Кіеў у надта ж сумным настроі: хоць каралева Ядвіга і яе двор ужо некалькі год непрыхільным вокам спазіралі на ўзмацненне Вялікага княства Літоўскага і рост аўтарытэту будаўніка гэтай моцы — князя Вітаўта, Кейстутавіч усё ж спадзяваўся, што ўзрадаваны з'яўленнем доўга, бо аж 12 год, чаканага наследніка каралеўскай кароны, Вавель дасць яму значную вайсковую дапамогу, якая можа вырашыць пра разгром Залатой арды, як-ніяк супольнага ворага для ўсяе Еўропы. Але пры такім жудасным павароце спраў, ён, мабыць, і не заікнуўся пра дапамогу сабе, бо з падрабязнасцямі ведаў, у якім незайздросным становішчы апынулася Польскае Каралеўства і асабліва кароль-прымак Якаў-Ягайла-Уладзіслаў. Пакінуўшы княгіню Анну ў магутна ўмацаваным Луцку, паімчаўся Вітаўт на зборны пункт паходу, у Кіеў, і, прыкрываючы свае сумненні і апаскі шчодрымі пачастункамі прыбыўшых рыцараў і вояў ды бадзёрасцю ўласных паводзін, рыхтаваўся да выхаду на татараў.

У тым часе Ягайла на працягу дзевяці дзён у бязмежным суме, са слязьмі ў вачах, удзельнічаў у жалобных набажэнствах над трунамі жонкі і дачкі, а потым сваёй службе загадаў збіраць усе прыналежныя яму каштоўнасці і рэчы, пакаваць ды ладаваць іх на вазы і рыхтавацца да ад'езду ў родную... Вільню. Вядома, усё гэта дзеялася на вачах членаў Кароннай рады і іншых уплывовых польскіх вяльможаў. Адны з іх цешыліся, што Вавель пазбываецца нялюбага ім „перахрышчанага схізматыка“ ды „неабчэсанага ліцвіна“ (па сённяшняму: „хамаватага руска“) і слалі ганцоў да Габсбургаў, а нават да колішняга Ядвігінавага нарачонага Вільгельма, цяпер 29-гадовага князя паўднёва-славянскіх краінаў Карынтыі і Стырыі, каб як мага хутчэй займалі свабодны кракаўскі трон. Іншыя ж усведамлялі, што разам з ад'ездам з Вавеля Альгердавіча, усе унійныя сувязі перарвуцца і Польшча ў магутным Вялікім княстве Літоўскім будзе мець не саюзніка і падпору, а небяспечнага непрыяцеля (яшчэ была жывая памяць пра зніштажальныя нашэсці ўсяго каля дваццаці гадоў таму назад дружынай таго ж Ягайлы на Малапольшчу, амаль пад вароты Кракава!) і таму неўзабаве стане ахвярай варожага ёй акружэння (Нямеччына, крыжацкі Ордэн, Вялікае княства Літоўскае). На іхнія спробы ўгаварыць Ягайлу не пакідаць Кракава, ён, нібыта, адказаў: „Не гадзіцца мне ў чужым каралеўстве пасля зыходу ягонае законнай наследніцы заставацца“.

Відаць, гэтыя ўпрошванні не паходзілі ад большасці членаў Кароннай рады, бо ў Кракаў ужо даляцелі звесткі пра разгром татарамі Вітаўтавай арміі, магчыма яны патаналі ў абразлівых зласлівасцях, калі Ягайла, даручыўшы свайму двару шыкаваць да выезду абоз, сам у акружэнні найбліжэйшых яму асоб як мага хутчэй пакінуў польскую сталіцу і выехаў недзе „на Русь“, як адзначаюць польскія храністы.

У якія мясціны тагачаснай „Русі“. г.зн. Старабеларускай дзяржавы, падаўся Ягайла, сёння немагчыма згадаць. Праўдападобна, падаваўся ён на спат-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Гарадоцкі калектыў перамог у катэгорыі народнай апрацаванай песні.

наш заслужаны дзеяч культуры Сяргей Лукашук; **на другім месцы** — рэвеляцыйная **капэла з Гайнаўкі**, а **на трэцім — мешаны актэт**, які, як і капэла, працуе пры Гайнаўскім доме культуры.

У гэтай катэгорыі **другое месца** прызнана **дуэту** вучаніц з Бельска: **Альжбета Томчук-Данута Станіславюк.**

Сярод салістаў **першае месца** прызнана вучаніцы Бельскага беларускага ліцэя **Элі Рыжык**, якая вельмі цікава, пры дапамозе ўласнага акампанементу на гітары, інтэрпрэтавала беларускія песні. Ва ўзнагароду дзяўчына паедзе на экскурсію ў СССР. **Другое месца** заняў нястомны **Юры Налівайка.**

Апрача спомненых узнагарод, двум калектывам — **„Каліне“ з Дашоў і калектыву з Мельніка** былі прызнаны **вылучэнні.**

Спецыяльныя ўзнагароды за ўласную творчасць і яе інтэрпрэтацыю былі прызнаны **Мікалаю Ігнацюку з Рыбалаў** і **Язэпу Карпюку з Сямяціч.**

Былі таксама прызнаны **спецыяльныя ўзнагароды за вялікі ўклад у развіццё беларускай мастацкай самадзейнасці на Беласточчыне інструктарам Спяпану Копу,** які вядзе беластоцкія і гарадоцкі калектывы, **Сяргею Лукашуку** (бельскія калектывы) і **Пятру Нявінскаму** (вядзе калектывы на Бельшчыне).

Столькі пра ўзнагароды. Тыя, што ўзнагарод не атрымалі, няхай не журацца і не крыўдуюць — мо быў гэта не іх дзень і выйшла крыху не так. Хай не знеахвочваюцца, спяваюць далей — узнагарода можа прыйсц[illegible]х у наступным годзе.

У часе двух дзён цэнтральнага агляду ў фае Беластоцкай філармоніі ГП БГКТ наладзіла выстаўку народных вырабаў мясцовых умельцаў — Уладзіміра Наўмюка з Канюкоў (разьба па дрэву), Яна Федзюкевіча з Баброўнік (нейкія драўляныя бочачкі, цацкі — усё для хатняга ўжытку) і працы жанчын з Беластоцкага аддзела БГКТ (мастацкая вышыўка). Апрача таго, Тамара Цыунчык бойка гандлявала кніжнымі выданнямі БГКТ.

Трэба яшчэ адзначыць, што пасля выступленняў лаўрэатаў конкурсу паказаў сваё майстэрства калектыў „Крыніцы“ з Ашмян, які прыехаў на гастролі з БССР. Пра яго мы будзем пісаць асобна.

Змоўклі гукі апошніх акордаў фінальнага агляду „Беларуская песня '89“. Раз'ехаліся і разыйшліся па хатах яго ўдзельнікі; разыйшліся і раз'ехаліся слухачы; сімпатыкі беларускай песні (а былі ж і з Варшавы, і з Гданьска, і, здаецца, адусюль, дзе толькі ёсць беларусы!).

Але песня ў сэрцы засталася. І да яе мы яшчэ вернемся ў адным з бліжэйшых нумароў.

Ада Чачуга

Фота Сяргея Грынявіцкага і Янкі Целушэцкага

У фае Беластоцкай філармоніі ГП БГКТ наладзіла выстаўку народных вырабаў мясцовых умельцаў.

Калектыў „Каліна“ з Дашоў атрымаў на цэнтральным аглядзе вылучэнне.

канне ўцякаючым ад татарскай пагоні Вітаўту з Аннай і Ягайлаваму роднаму брату Свідрыгайлу. Князі ж праз Кіеў прыімчаліся ў Луцк, а калі Эдыгеевы атрады пачалі набліжацца да Луцка, яны ўсе кінуліся ў кірунку Бярэсця. І відаць тут, на Пабужжы, у любімым імі абодвума горадзе, сустрэліся гэтыя ўцекачы: адзін пабіты лёсам, другі — татарскімі шаблямі. Можна сабе ўявіць, наколькі журботнае гэта было спатканне. Кожны з іх страціў самае яму дарагое: адзін — сям'ю і каралеўства; другі — армію, аўтарытэт беспамылковага правадыра ды найбліжэйшых памочнікаў у будаўніцтве магутнасці Вялікага княства.

Хоць і застанецца назаўсёды невядомым змест княжацкіх размоваў у Бярэсці, але напэўна не было гэта безпаможнае галашэнне па стратах. Браты, параіўшыся, адразу ўзяліся за выпраўленне становішча. Вітаўт паспешліва сабраў новыя дружыны вояў і накіраваў іх выпіхваць з межаў Вялікага княства Літоўскага татарскіх захопнікаў ды адбіваць узяты імі палон і дабро. Вынікі гэтых дзеянняў не пайшлі намарна: удалося адабраць нямала захопленага, татары вярнуліся ў стэпы і Вялікае княства па-ранейшаму свае ўсходнія межы абаперла на Падонні (па лініі сённяшніх гарадоў: Калуга — Аскол — Луганск — Мелітаполь). Кейстутавіч таксама ўзяўся за ўмацаванне ўлады Старабеларускай дзяржавы на Смаленскай зямлі, паслабленай у выніку паражэння на Варскле.

Не драмаў і Ягайла. Напэўна не без ягонага — хоць са значнай адлегласці, затое вельмі актыўнага ўздзеяння ды немалой колькасці золата з ягонай асабістай скарбніцы (якую, дарэчы, запаўнялі ўплывы выключна з Вялікага княства Літоўскага) — у Кракаве пачалі суцішацца ягоныя непрыхільнікі і перамагаць староннікі. Урэшце Каронная рада прыняла спецыяльную Ухвалу аб поўнай правамоцнасці каралеўскай улады Уладзіслава Ягайлы ва ўсім Польскім Каралеўстве і супрацiўленні вяртанню Яго Вялікасці Караля Польскага „ў Літву“. Пасля громкага аб'яўлення Ухвалы вяшчальнікамі на рынку Кракава і іншых важнейшых гарадоў ганцы прыімчаліся з гэтым пергаментам, аздобленым шматлікімі пячаткамі паноў-рады, да Ягайлы. Засталі яго, відаць, у Гародні. Кароль прыняў пасланцоў і Ухвалу, выказаў сваю ласку і волю вярнуцца на Вавель, а Каронная рада, узрадаваўшыся на такую звестку, зараз жа кінулася ў пошукі... адпаведнай кандыдаткі ў жонкі каралю-ўдаўцу, яму ж тады было ўсяго 48 гадоў! Такім чынам Якаў-Ягайла-Уладзіслаў з каранаванага мужа польскай каралевы пераўвасабляўся ў сапраўднага караля — правамоцнага ўладара Каралеўства Польскага і Вялікага княства Літоўскага. Як ні глядзець на тое, але гэта быў сапраўдны шэдэўр, вяршыня дасканаласці Ягайлавай дыпламатыі.

Цяпер каралю Уладзіславу-Ягайлу Альгердавічу не было ўжо патрэбы захоўваць пры сабе тытул вялікага князя літоўскага, і ён афіцыяльна і ўрачыста перадаў найбольш тады дастойнаму яго — свайму стрыечнаму брату князю Юрыю-Вітаўту-Віганду-Аляксандру Кейстутавічу. Дзе гэта адбылося: у Гародні ці ў Вільні — невядома, але напэўна ўзімку, на пераломе 1399/1400 гадоў. На шматлюднай урачыстасці з удзелам падуладных князёў і дзяржаўных дзеячоў ды ў прысутнасці караля Вітаўт афіцыяльна ўсклаў сабе на голаў залатую з дарагімі камянямі дыядэму — славуты вялікакняскі каўпак, княгіня Анна таксама ўздзела падобны, але больш далікатны каўпачок вялікай княгіні.

А потым... А потым было гучнае паляванне.

— А што з абозам, наладаваным Ягайлавым дабром? — запытае чытач.

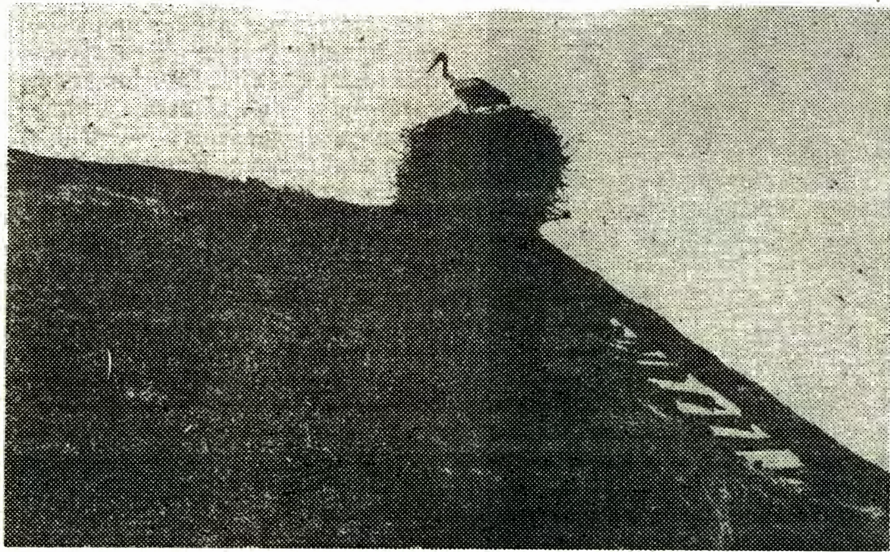
Вядома, ён не выехаў за брамы Кракава.

Мікола Гайдук

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Этнаграфічнае Закенца

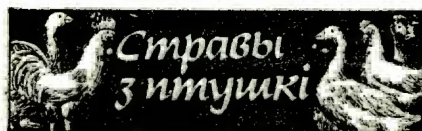
І зноў вярнуліся да нас! *Фота Я. Целушэцкага.*

ТУТ ІХ РОДНЫЯ МЕСЦЫ

У Кнышынскай пушчы можна сустрэць звыш 130 відаў гняздоўных птушак. Арнітолагі пасвядчаюць пражыванне тут бусла чорнага, асаеда звычайнага, ястраба-перапёлачніка (ён у пушчы мае адну з найважнейшых у нашай краіне гняздоўную апору), падворліка малога, рабчыка, жураўля, чарныша, клінтуха, зімародка, некалькі відаў дзятлаў, арэхаўку, крумкача, цвыркуна рачнога, белабровіка, рэмеза звычайнага, салаўя звычайнага, снегіра (тут ён мае адно з найбагатшых становішчаў у паўночна-ўсходняй Польшчы).

Даследчыкі света птушак Кнышынскай пушчы, д-р Кшыштоф Воўк з Торуня і Яўген Пугацэвіч з Гайнаўкі, згодна сцвярджаюць, што, каб зберагчы ўсе рэдкія віды, трэба перш-наперш захоўваць старыя дрэвы, асаблівы з дупламі і шырокімі кронамі, існуючыя балоты і чысціню водаў. Гэтак мала і адначасова гэтак многа!

Пётр Байко

ГУСЬ АБО КАЧКА ПЕЧАНЫЯ

Асмаліць аскубаную і выпатрашаную гуску ці качку. На дзве гадзіны перад тым як будзем пячы, нацерці яе ў сярэдзіне і зверху соллю, майранам і часнаком.

Гуску або качку можна напоўніць чвэрткамі абабраных яблыкаў. Яблыкі дададуць ім смаку, а апрача таго не дазволяць птушцы занадта высахнуць. Можна яблыкі крыху падсаладзіць.

Уставіўшы гуску ці качку ў гарачую духоўку, трэба часта паліваць яе тлушчам, які выталіваецца. Скурка павінна быць залацістая і хрупкая. Калі б тлушч занадта прыпальваўся, зліць яго, а гуску ці качку спырскаць вадою. Тады тлушч варта дадаць у соус у канцы.

Гатовую гуску ці качку парэзаць спецыяльнымі нажніцамі, палажыць на талерку і паліць соусам. Калі б мы паклі птушку з яблыкамі, трэба аблажыць яе імі.

Падаем печаную гуску ці качку з бульбяным пюрэ або з клёцкамі: бульбянымі „капыткамі", ці клёцкамі з сырой, сцертай бульбы. Салаты: з чырвонай капусты або тушанай белай капусты з яблыкамі.

ГУСІНАЯ ШЫЙКА

Калі маем намер рабіць асобна гусіную шыйку, дык спачатку трэба абрэзаць шыю са скурай. Зняць скуру, а сярэдзіну палажыць у печаную гуску.

Калі няма ў нас гусінай ці качынай пячонкі, дробна пасячы кавалак цялячай пячонкі, а праз мясарубку прапусціць кавалак (20-25 дэкаў) цяляціны і кавалачак саланіны. У пячонку з мясам дадаць лыжку масла, расцертага з двума жаўткамі, паўбулкі, намочанай у малацэ і выціснутай, адну-дзве пячурыцы (звараныя, пасечаныя) і кавалак саланіны, якую трэба нарэзаць дробнай костачкай. У атрыманую масу дадаць соль, перац і крыху мускатнага арэха (мушкаталовай галкі). Напоўніць скуру фаршам, але каб не было надта поўна, бо лопне ў часе гатавання. Зашыць абодва канцы. Варыць на малым агні ў гароднінным адвары, дадаўшы лаўровы лісток, 2-3 зярняткі перцу і 1-2 зярняткі англійскага зелля. Калі скура будзе амаль мяккая, выняць шыйку і астудзіць, прыцiскаючы дошчачкай і нечым цяжкім.

Шыйку парэзаць на скрылёчкі, падаваць з хрэнным соусам, татарскім, кечупам ці хрэнам з буракамі.

ТУШАНАЯ КАЧКА

Можна стушыць качку з чырвонай капустай. Качку падзяліць на часткі, нацерці соллю і падсмажыць на тлушчы. Качан чырвонай капусты спаласнуць, зняць з яго пашкоджаныя лісткі і пашаткаваць. Заліць гарачай вадой, адцадзіць і спырснуць лімонным сокам, каб мела прыгожы колер. У шырокай каструльцы растапіць кавалак дробна нарэзанай саланіны, дадаць палавіну пасечанай цыбулі і паўлыжкі мукі. Палажыць на гэта капусту, дадаць паўшклянкі чырвонага сухога віна, па смаку цукар, соль і перац. На капусту класці кавалкі качкі, паліць тлушчам, на якім качка смажылася. Тушыць. Падаваць з бульбай.

Гаспадыня

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагая Сэрцайка, сорамна мне звяртацца да цябе, бо ўжо мне 35 гадоў споўнілася. Ведаю, што ў гэтым узросце трэба ўжо самой думаць. Аднак жа вось здарылася ў маім жыцці такая справа, што сама яе вырашыць не магу.

Калі мне было 20 гадоў, былі ў мяне два хлопцы. Фактычна спачатку я хадзіла з адным і нават здавалася мне, што я яго вельмі кахаю. Можа, і выйшла б я за яго, за Геніка, замуж, калі б на выпадковай вясковай забаве не пазнаёмілася з другім хлопцам — Сярожам. Засланіў мне ўвесь свет, закахалася ў яго ад першага позірку. Нікога не бачыла, апрача яго. Праз паўгода я выйшла за Сярожу замуж.

Мой першы хлапец, Генік, перажываў страшэнна. Я гэта бачыла, і ў мяне самой сціскалася сэрца ад таго, што я не хаджу з ім і выходжу замуж за іншага. Але Сярожа — гэта была надзвычайная з'ява, і без быцця яго жонкай я сабе жыцця не ўяўляла.

Пасля вяселля мы з Сярожам выехалі ў суседняе мястэчка. Я працавала ў канторы, а ён быў шаферам. Нарадзілася ў нас двое дзетак. Я надалей была найшчаслівейшая з жанчын і пра Геніка нават не ўспаміналa. Проста захліснулася сваім шчасцем.

Каторагась разу мне пазванілі, што Сярожа меў выпадак. Калі я прыбегла ў бальніцу, ён ужо не дыхаў. І так я засталася адна са сваімі сіротамі.

І тады з'явіўся ён: Генік. Быў ён ужо мужчынам, пасталеў, узмужаў. Сказаў, што надалей кахае мяне і ахвотна ажаніўся б са мною. Абяцаў быць добрым бацькам для маіх дзетак. Я, яшчэ не ахлынуўшы ад гора, не ведала, што яму сказаць. Адразу сказала, каб пра такое і не думаў. Ды і як я магла думаць пра іншага мужа, калі майго каханага пахавала некалькі тыдняў таму назад?...

Але праз пару месяцаў, калі я неяк усё гэта агорыла і прыйшла крыху ў сябе, старыя пачуцці да Геніка нахлынулі на мяне з новай сілай. Я ўспомніла ўсё, што было між намі, і падумала: „Які ён усё ж высакародны чалавек!" І цяпер раздумваю: ці не варта даць яму станоўчы адказ, ці не варта, каб ён стаў бацькам маіх дзяцей, бо такога бацьку яны б, бадай, мець хацелі... Прашу цябе, Сэрцайка, парай, што мне рабіць!

Агата

Агата! Думаю, што такога і толькі такога бацькі трэба тваім дзецям. Мала ёсць людзей, якія ўмеюць кахаць з такой сілай. А ён жа цябе, гэты твой Генік, кахае па-сапраўднаму, шчыра і аддана, калі столькі год насіў у сабе гэтае каханне! Калі кахае цябе, дык і дзяцей тваіх кахаць будзе. Прыйшоў ён да цябе, калі ты засталася адна ў няшчасці. Не трывожыў, не перашкаджаў тваму сямейнаму жыццю, калі табе было добра. Думаю, што на такога чалавека можна разлічваць у жыцці. Ты яшчэ даволі маладая, табе 35 гадоў, можаш яшчэ мець дзяцей. Ды, зрэшты ж, Генік для цябе — не чужы чалавек. Ты ж яго таксама кахала, і з гэтага кахання не нарадзілася нянавісць, да якой толькі крок, а проста каханне гэтае заглушыла новае, гарачае каханне, якое, як раптоўная хвароба, зняволіла цябе. Тое доўгае, шчырае і працяглае каханне — як хранічная хвароба, можа трываць заўсёды.

Выйдзі за Геніка!

Сэрцайка

★ ВЕР-НЕ-ВЕР ★

Дарагі Астроне! Даўно мне не снілася такое, каб я так моцна перажыла. Дык усё неяк запамятала. Нібыта я ў хаце сваіх дзеда і бабы. Яны ўжо даўно памерлі, а там жывё мой дзядзька — іхні сын. У іх хата так збудавана, што дзверы з аднаго пакоя ў другі, потым на кухню, з кухні — у пярэднюю, так што можна ганяцца кругом па ўсёй хаце. І вось я так і бегаю, бо ганяе мяне дзед. Ды што дзіўна — ён трымае печ-сцяноўку ў руках і з гэтай печчу мяне так ганяе. Я вельмі баюся, каб хаця не дагнаў мяне. І раптам ён ужо без гэтай печы і мы побач стаім пры акне і глядзім на вуліцу. А там многа хатняй жывёлы. Не магу сказаць, што дакладна: каровы, ці авечкі, неяк усё разам. І дзед мой кажа: я заўтра адну штуку з гэтага стада паганю. Ну, і я прачнулася. Але страх ходзіць за мной і ўдзень. Баюся, каб чаго дрэннага не было. Дзед мне даўно не сніўся, а пры жыцці я вельмі кахала яго.

Люся

Люся, на жаль, твой сон да добрых не належыць. Хаця ты і была ў хаце нябожчыкаў і, здавалася б, нічога кепскага не павінна было б здарыцца, аднак жа ня добрае тое, што твой дзед ганяўся за табою па ўсёй хаце, а ты бегала, уцякала ад яго. Гэта абазначала б для цябе нейкую страту, беднасць. Ёсць і яшчэ іншы непакоячы мяне элемент тваёго сну — гэты твой дзед бегаў за табою, трымаючы ў руках печку-сцяноўку. Печка наогул абазначае добраўпарадкаваную гаспадарку, аднак жа ў гэтым кантэксце справа выглядае якраз наадварот. Бадай, у гаспадарцы гэтай нешта нарушыцца. Таксама выглядае і справа той жывёлы, якую ты ўбачыла праз вакно. Наогул усё залежыць ад таго, як гэтая жывёла выглядае. Калі б гэта жывёла была добра адкормленая, прыгожая, то магла б прадвяшчаць нешта добрае. Аднак жа і тут, бачыш, дзед збіраўся адну штуку прадаць, а гэта таксама пацвярджала б тэзіс наконт нейкага ўшчэрбку ў хатняй гаспадарцы.

Астрон

МНОГАЕ, БРАТОК, ГУБЛЯЕШ, КАЛІ „НІВУ" НЕ ЧЫТАЕШ!

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Зорка

СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

СУСТРЭЧА Ў ЛЯЎКОВЕ

У той дзень, калі „Зорка" трапіла ў Ляўкова, сёмы клас меў сваё свята. Усе былі па-святочнаму апрануты — у белых блузачках і кашулях, а на сцяне — новая сценгазетка, прысвечаная віноўніцы ўрачыстасці — класнай выхавацельцы, настаўніцы матэматыкі і хіміі. Гэта яе дзень нараджэння дагаварыўся супольна адзначыць клас. Былі цёплыя словы, прамовы, кветкі.

А на сустрэчу з „Зоркай" у школьным не надта прасторным калідоры сабраліся вучні ўсёй школы. Дзеці распытвалі пра „Зорку", хто і як яе робіць, як выглядае праца журналіста, і ці многа прыгод давялося мець мне як рэдактару „Зоркі" ў сваім жыцці.

А потым расказвалі і аб сабе. Ёсць чым пахваліцца вучням Ляўкоўскай школы. Вось хоць бы поспехамі ў вучобе. У мінулым годзе школа заняла першае месца па суме выйграных прадметных конкурсаў у гміне. Найлепшымі аказаліся вучні па фізіцы, хіміі, матэматыцы. А Цэзары Стасевіч, вучань гэтай школы, заняў трэцяе месца ў раёне і ўдзельнічаў у ваяводскім конкурсе. У ваяводскім прадметным конкурсе па фізіцы ўдзельнічаў і Славік Карэтка. Сёлета ўжо школа выйграла конкурсы па біялогіі, хіміі

(Працяг на стар. 10)

Група дзяўчатак з Ляўкоўскай школы, якія выйшлі на ганак развітацца з „Зоркай".

ДВОЙКА

Марынка была добрай вучаніцай. Яна заўсёды прыходзіла ў школу падрыхтаваная. На сёння трэба было напісаць апавяданне на тэму „Чаму я люблю сваю вёску".

Марынка напісала ўсё, як трэба. Але яе сяброўка па парце Крыся не напісала нічога.

— Калі настаўніца мяне спытае, — сказала Крыся Марынцы, — дык дасі мне свой сшытак, і я прачытаю. Цябе сёння і так пытаць не будзе, бо ў цябе ацэнак ужо шмат. А ў мяне толькі адна двойка.

Не паспела Марынка адказаць, як у клас увайшла настаўніца.

— На сёння трэба была вам напісаць апавяданне на тэму „Чаму я люблю сваю вёску?" Хто не напісаў? — спытала яна.

Усе маўчалі.

— Калі ўсе напісалі, дык сваё апавяданне прачытае нам Крыся Янюк.

Крыся схапіла сшытак Марынкі і пачала чытаць. Марынка пачырванела, але маўчала.

— Вельмі прыгожае апавяданне, — сказала настаўніца. Стаўлю табе пяцёрку. А цяпер няхай прачытае сваё апавяданне Марына Турык.

Марынка ўстала і, гледзячы ў зямлю, сказала:

— Я не напісала.

— Чаму? — спытала настаўніца.

— Не было часу, — адказала дзяўчынка.

— Трэба было адразу прызнацца, калі я пыталася, — сказала настаўніца. — А цяпер стаўлю табе двойку.

На перапынку вучні абступілі Марынку. Усе пыталі, як гэта здарылася, што яна атрымала двойку. Дзяўчынка гаварыла, што не было калі, трэба было памагаць маме.

— Чаму ты хлусіш, Марына? — спытаў Вася, гаспадар класа. — Я бачыў, як Крыся ўзяла твой сшытак і прачытала тваё апавяданне. А ты маўчала. Трэба было сказаць настаўніцы аб гэтым.

— Я не хацела рабіць ёй сораму, — ціха сказала Марынка.

— Ведаеце што, — запрапанаваў Вася, — трэба нам разам узяцца за Крыстыну. Што яна сабе думае? Сама не вучыцца і другім хатнія заданні забірае!

Усе згадзіліся, што трэба штодзённа правяраць, ці Крыся зрабіла хатнія заданні.

Гэтага пільнаваў увесь клас.

У хуткім часе Марынка выправіла сваю двойку на пяцёрку, а Крыстына пачала добра вучыцца.

Аўрора

МАЛЮНКІ ШКОЛЬНІКАЎ

Пад уражаннем тэлевізійнай „Дабраночкі" шасцігадовы Андрэй Мэтэнька з Бельска намаляваў вось што і прыслаў у „Зорку".

Вершы Віктара Шведа

МАШЫНА ДЛЯ СЫНА

Матуля ў спешцы раніцой
Вядзе ў прадшколле сына.
Угледзеў ён на маставой
Шыкоўную машыну.

— Такую вось хачу прыдбаць, —
Сказаў надзвычай строга.
— Шмат трэба, сынку,
працаваць,
І грошыкаў мець многа.

— Дык мара збудзецца мая, —
Адказ даў маме Коля. —
Да працы неадкладна я
Пайду пасля прадшколля.

МАТРОСЫ

На ўроку настаўнік-заолаг
Запытаў гарэзнага Андрушу:
— Назаві такія вось жывёлы,
Што жывуць і ў моры і на
сушы?

Бедны вучань аніяк не можа
Адказаць на нейкія дзівосы.
З дапамогаю прыйшоў Сярожа:
— Гэта будуць слаўныя
матросы.

БУДЗЬ ПАСЛУХМЯНЫ

Татулька рана
Лае Колю:
— Будзь паслухмяны,
Ты ж не ў школе.

У школе ганяць
Па-другому:
— Будзь паслухмяны,
Ты ж не дома.

МАКАРКА Ў ЗААПАРКУ

— Што гэта, мама, за звярок? —
Малы Макар пытаецца.
— Дык гэта шэры воўк, сынок.
Табе ён падабаецца?

Макарка грозна паглядзеў
На зяпу-рот ягоную:
— Дык гэта ты бабулю з'еў
І Шапачку чырвоную?!

ДЗЯКАВАЦЬ ЗМУШАЕ МАМА

Прынясла суседка Верка
Ваню некалькі цукеркаў.
— Дзякую, — азваўся Ваня,
Атрымаўшы дараванне.

— А няма за што, дзяціна, —
Адказала тут жанчына.
— Я дык думаю таксама,
Дзякаваць змушае мама.

ДРУГІ ЎЖО ЛЫСЫ Ў НАШАЙ ХАЦЕ

Толькі прыбег Адам
з занятказ —
У хаце ўжо яго віталі
Мама з малюсенькім дзіцяткам,
Яны прыехалі з шпіталя.

— Не цешышся, — спытала
мама, —
Што нарадзіўся ў цябе брацік?
Адказ пачула ад Адама:
— Другі ўжо лысы ў нашай
хаце!

МОЖА МАМА ТРАЎКУ ЕЛА?

Не патрапіць аніяк
Зразумець Агата,
Што матуля корміць так
Грудзьмі яе брата.

Мо ты, мама, за сялом
Ела сёння траўку,
Калі ўласным малаком
Накарміла Слаўку?

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

СУСТРЭЧА Ў ЛЯЎКОВЕ

(Працяг са стар. 9)

і рускай мове. У двух апошніх — Марыя Аліфер, васьмікласніца, шматгадовая салістка школьнага хору, які працуе ўжо многія гады ў школе пад кіраўніцтвам Васіля Целушэцкага. Цяпер хор гэты рыхтуецца да конкурсу беларускай песні для школьнікаў, які адбудзецца ўжо хутка.

Конкурс беларускай песні — гэта ў школе вялікае свята. З'язджаюцца калектывы з суседніх школ — Ляшукоў і Нараўкі, а рыхтуюцца да яго і спевакі і танцоры.

У школе існуе таксама танцавальны калектыў. Пад кіраўніцтвам адной з мам — Вольгі Максімюк — працуе школьны танцавальны калектыў, а дзеці 2 і 3 класаў танцуюць беларускую „Бульбу" і „Казачок", а таксама спяваюць беларускія песні пад наглядам настаўніцы Валянціны Самойлік. 4 і 5 класы супольна рыхтавалі на школьныя ўрачыстасці беларускую п'есу „У ліхадзеевым палоне".

Вучні школы выконваюць нямала карыснай фізічнай працы. Пры школе існуе школьны агарод. Працуюць на ім дзеці, а машынную апрацоўку дапамагаюць праводзіць бацькі. Гароднiна ўласнай гадоўлі вельмі добра папаўняе і ўзбагачвае школьныя абеды. А за тое, што мамы і таты памагаюць школе, дзеці штогод запрашаюць сваіх мам на дзень жанчын, калі робяць для іх канцэрт і пачастунак. Было, напэўна, так і сёлета, але „Зоркі" ўжо пры гэтым не было. А што было, можа, дзеці самі напішуць.

На развітанне з „Зоркай" выступіў з беларускімі песнямі калектыў чацвертага класа. Спявалі галасіста і прыгожа. А гэта ж толькі чацвёрты клас!

А цяпер „Зорка" чакае ад дзяцей з Ляўкова, ды і не толькі, пісем. Аб гэтым мы ж дагаварыліся на сустрэчы!

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

ПАЗНАЁМІМСЯ

СССР, 344097, г. Ростов-на-Дону, пр. 40-летия Победы д. 312/I, кв. 42. Волчковой Оле. 7 клас.

— ✱ —

БССР, 220047, г. Мінск, вул. Герасіменкі, 22, корп. 2, кв. 85. Блоцкі Саша. 5 клас.

— ✱ —

СССР, 346514, г. Шахты, Ростовской обл., пер. Сушков, 5. Захаровой Дине. 4 клас.

— ✱ —

БССР, 222720, Мінская вобл., г. Дзяржынск, вул. Мінская, 32, кв. 47. Леснічэнка Людміле. 6 клас.

— ✱ —

БССР, 222402, Мінская вобл., Мядзельскі раён, сан. Баравое, д. 2, кв. 14. Лена Голіч — 8 клас, Света Сасноўская — 6 клас.

— ✱ —

БССР, 220023, г. Мінск, вул. Вясенняя, 25, кв. 1. Кур'яновіч Люда. 5 клас.

— ✱ —

СССР, 686323, Магаданская обл., Сусуманский район, п. Широкий, ул. Школьная, 12, кв. 5. Елтышевой Ирине. 4 клас.

— ✱ —

СССР, 163019, г. Архангельск, ул. Декабристов, 20, кв. 11. Малевой Наде. 10 год.

— ✱ —

СССР, 150000, г. Ярославль, ул. Большая Октябрьская, 63/3, кв. 32. Чистяковой Ане. 5 клас.

— ✱ —

БССР, 220024, г. Мінск-24, вул. Асаналіева, 2, кв. 410. Іра Ушакова. 4 клас.

ВЯСЁЛЫ КУТОЧАК

— ✱ —

Настаўніца тлумачыць вучням:

— У кілаграме тысяча грамаў. А ты нешта хочаш спытаць, Юрка?

— Так. А колькі грамаў у тэлеграме?

— ✱ —

У поездзе сядзяць два хлопцы. Прыходзіць кандуктар і правярае білеты. А калі ўжо хацеў выходзіць, пачуў:

— Бачыш, і не пазнаў!

Кандуктар павярнуўся і спытаў:

— Што не пазнаў?

— Вы не пазналі, што мы паміж сабою білетамі памяняліся.

— ✱ —

— У мяне ёсць два папугаі, — хваліцца Пеця сябру.

— А навошта табе аж два? — дзівіцца той.

— Бо адзін гаворыць па-іспанску, а другі перакладае.

— ✱ —

Кантралёр пытаецца ў рыбалова:

— А ў вас карта вудзільшчыка ёсць?

— Мне не патрэбна, — кажа рыбалоў. — Я лаўлю і без яе.

— ✱ —

— Ты чуў, Марцінкаў сабака ўмее гаварыць.

— Чуў! Мне гэта мой сабака сказаў.

— ✱ —

Адна блыха знайшла грошы.

— Што ты за іх купіш? — пытаецца другая.

— Куплю для сябе асобнага сабаку, — адказала блыха.

— ✱ —

— Ты чаму спазніўся? — пытаецца настаўніца ў вучня. — Ужо палавіна ўрока прайшла?

— Я спазніўся, бо так старанна мыў вушы і шыю. Але я абяцаю, што гэтага больш ніколі рабіць не буду, — тлумачыцца вучань.

— ✱ —

Лекар прыпісаў Юрку акуляры. Вечарам, калі трэба было класціся спаць, Юрка не хацеў знімаць іх.

— Чаму? Навошта табе ў час сну акуляры? — дзівіцца мама.

— Я хачу і ў сне, мамачка, добра бачыць, — адказвае Юрка.

ПАГЛЫБЛЯЙ СВАЕ ВЕДЫ

ЗІГЗАГАПАДОБНАЯ ЗМЯЯ

Вельмі страшнае імя далі гэтаму паўзуну. Імем „змяя" называюць найгоршага чалавека. А ў сапраўднасці, змяя лепшая ад яго. Трэба ўсім ведаць, што зігзагападобная змяя — гадзюка. Але яна не нападае на нас. Кусаецца толькі ў самаабароне.

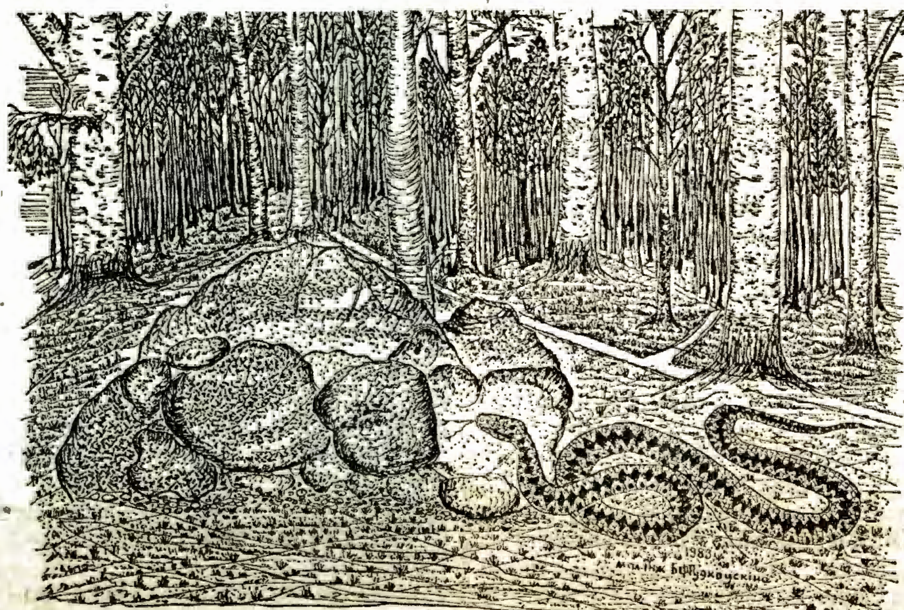
Гадзюка любіць каменне. Пад ім яе дом. Не варта разбіваць палатку каля камення. Ноччу змяя выходзіць на паляванне і можна выпадкова наступіць на яе нагой. Тады, у самаабароне, можа і ўкусіць. Былі выпадкі, калі пад спячага чалавека ўначы залазіла змяя. Скруцілася сабе ў клубочак і спала. Вельмі прыемна... у цяпле! Аднак жа, прыціснуты паўзун не кусае. Чаму? А можа ведае, што сам вінаваты... Каб гадзюка хацела, дык спячага чалавека ўкусіла б. А яна не робіць так. Назва яе паходзіць ад зігзагаватай лініі.

Сустрэнеш змяю — не бій яе! Дай магчымасць адысці. Змяя патрэбна ў прыродзе. У Галадоўскім ляску знішчалі змеяў. А цяпер мышы ды палёўкі зімою абгрызаюць кару з маладых дрэўцаў.

У лясных нетрах будзь асцярожны. Глядзі пад ногі, куды крочыш. Можаш наступіць на змяю. Тады — укусіць. Яд адначасова з'яўляецца і лекам. Выратаваны ад змяінага ўкусу чалавек не хварэе рэўматызмам.

Не нішчце змеяў! Яны маюць права жыць так, як і мы!

Барыслаў Рудкоўскін
Графіка аўтара

Пішуць школьнікі

Дарагая „Зорка"!

Я вучуся ў 4 класе. Вывучаю беларускую мову. Вучыць яе нас настаўніца Галена Тапалянская. Усе мы часта чытаем „Зорку" і беларускія кніжкі. Я выпісваю розныя часопісы. Да нас у школу прыязджаў паэт Віктар Швед.

Крыся Федарук, Трасцянка.

— ✱ —

„Зорачка"!

Мне захацелася расказаць Табе, як я правёў свае зімовыя канікулы.

У першы вольны дзень я ездзіў у лес па дрэва разам з татам і дзедам. Калі вярнуўся, пайшоў да свайго сябра Андрэя. Мы разам з ім гулялі, хадзілі на рэчку і бачылі сляды баброў. Выправіліся мы з ім вечарам яшчэ раз туды пайсці.

Разам з сябрам мы чыталі вясёлыя апавяданні, а ў другім тыдні канікул я паехаў да брата. Быў у яго пяць дзён. Ён паказаў мне сваіх кролікаў і галубоў. З ім мы разам глядзелі тэлевізар, хадзілі ў лес. Там у іх лес такі вялікі і цікавы. Жыве там шмат звяроў і птушак.

Канікулы былі ўданыя. Шкада толькі, што не было снегу.

Тамаш Іванюк, вуч. 4 класа, Трасцянка

— ✱ —

Дарагая „Зорка"! Я вельмі хачу мець сяброў у Польшчы. І таму прашу, каб да мяне хтонебудзь напісаў. Надрукуйце мой адрас у „Зорцы". БССР, 220131 Мінск, вул. Мірашнічэнкі, 9, кв. 126. Гурыновіч Тацццяна. Мне трынаццаць год, я вучуся ў шостым класе, у мяне шмат сяброваў.

Таня Гурыновіч

АДГАДАНКА

Прыгледзьцеся да лісточкаў і скажыце, з якіх яны дрэваў. Калі назавеце хоць 8, можаце лічыць сябе добрымі батанікамі.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1, „Зорка".

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Piątek 24 III — 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 DT — Dodatek gosp. 9.40 „Klepsydra” — film fab. prod. radz. 13.30 TTR — s. II Nasze „spotkania. 14.00 TTR — s. II Mat. 15.10 W szkole i w domu. 15.30 NURT. 16.05 Pr. dnia i DT — Wiadomości. 16.10 Radar. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Kajakiem w Himalaje” — film dok. 18.45 Przed programem — Ryszard Karczykowski. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut”. 19.10 Monitor rządowy. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: L. Schiller — „Misterium wielkanocne”. 21.30 Czas — mag. publ. 22.05 Ryszard Karczykowski — śpiewa popularne arie operowe. 22.50 DT — Echa dnia. 23.05 Ludzie przeciw sobie — I wojna światowa 1914—1918.

Sobota 25 III — 8.00 Tydzień na działce. 8.20 Na zdrowie. 8.55. Pr. dnia. 9.00 „Drops” — mag. dla dzieci i młodzieży oraz „Fragglesi”. 10.30 DT — Wiadomości. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 11.20 „Bo chcieli wiedzieć przodków swych dzielności...” — pr. publ. 11.50 Tel. Koncert Życzeń. 12.20 Tel. Teatr Prozy: Anatol France — „Gospoda pod królową Gęsią Nóżką”. 14.40 „Pieprz i wanilia”: „Nieznany kraj — Czerwony kanion”. 15.20 Pr. dnia. 15.25 „Pożegnania” — film fab. prod. pol. 17.05 Los. D. Lotka. 17.15 Teleexpress. 17.30 Antena. 17.50 Gdzie są taśmy z tamtych lat. 18.30 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.05 „Podwodna Odyseja” — film sensac. prod. kanad. 21.45 Tydzień w polityce. 21.55 Tel. Przegląd Sportowy. 22.15 Love me tender — piosenki Elvisa Presley'a. 23.20 DT — Wiadomości. 23.30 Kino Sensacji: „Gniew aniołów” (1) — film fab. prod. USA.

Niedziela 26 III — 8.05 Pr. dnia. 8.10 Tydzień. 8.50 „Smok, którego nie było, a może był” — film anim. prod. holend. 10.15 Świąteczny koncert życzeń. 11.15 „Będzie lepiej” — film fab. prod. polsk. 12.55 Teatr Młodego Widza: A. Maleszka — „Mechaniczna Magdalena” (1). 14.50 „Bobek — czyli jedenaście wcieleń Bogumiła Kobieli” — film dok. 15.10 „W kamiennym kręgu” (76 i 77) — serial brazyl. 17.15 Teleexpress. 17.35 Postscriptum „W kamiennym kręgu”. 17.50 Marek Sierocki zaprasza. 18.25 „Smurfolandia” — pr. rozr. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.05 „Rzeka kłamstwa” (4) — serial TP. 21.30 „Serce pali się raz” — recital Zdzisławy Sośnickiej. 22.15 Sportowa niedziela. 22.45 „Gniew aniołów” (cz. 2 — ost.) — film fab. prod. USA. 0.15 Superwizja.

Poniedziałek 27 III — 8.45 Pr. dnia. 8.50 „20.000 mil podmorskiej żeglugi” — film przyg. prod. USA. 10.55 Świat cyrku. 11.55 „Antyfony do frasobliwego” — film dok. 12.25 Teatr Młodego Widza: A. Maleszka — „Mechaniczna Magdalena” cz. 2. 13.25 „Czas przebudzenia” — film dok. 13.55 Z jajem w herbie. 14.15 „Kaskader”, „Miłośnicy ryzyka” — filmy dok. prod. franc. 15.20 „Gwiezdne wojny” — film prod. USA. 17.15 Teleexpress; 17.30 Teatr TV: St. Baliński — „Polka prosto z kraju”. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.05 „Jeśli się zgodzi — nie powiem nie” — komedia prod. franc. 21.40 Piwnica „Pod Baranami”. 22.35 San Remo

Wtorek 28 III — 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 DT — Dodatek gosp. 9.40 „Evita Peron” (2) — film prod. USA. 11.10 Domator. 13.30 TTR — s. IV Fiz 14.00 TTR — s. IV Prod. rośl. 15.30 Kim być? — pr. dla maturz. 16.00 Pr. dnia i DT — Wiad. 16.05 Gazeta Rolnicza. 16.25 Tik-Tak. 16.50 „Cudowna podróż” — film anim. prod. austr. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Adwokat z Old Bailey” (3) — serial krym. prod. ang. 18.30 Klinika Zdrowego Człowieka. 18.50 Dobranoc 19.00 „10 minut”. 19.10 Tel. Klub Konsumenta „Stop”. 19.30 Dziennik. 20.05 „Evita Peron” (2 — ost.) — film USA. 21.40 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 22.05 Leksykon polskiej muzyki rozr. „S”. 22.50 DT — Echa dnia. 23.10 J. ang. (21).

Sroda 29 III — 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 „Równanie z trzema niewiadomymi” — film fab. prod. radz. 10.30 Domator. 12.00 J. pol. kl. VI. 12.50 J. pol. kl. II lic. 13.35 TTR — s. II Chem. 14.05 TTR — s. II Hist. 15.20 NURT. 15.50 Pr. dnia i DT — Wiad. 15.55 Los. Ex. i Super Lotka. 16.05 W świecie ciszy. 16.25 Dla młodych widzów: „Latający Holender” — „Klub Zdobywców Oceanów”. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Spojrzenia” — pr. o państwach socjal. 18.00 Z Polski rodem. 18.20 Archiwum XX wieku. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut”. 19.10 Pr. publ. 19.30 Dziennik. 20.05 „Werdykt” — dramat obycz. prod. franc.-włosk. 21.40 „Raport” — publ. międzynar. 22.10 Tel. Informator Wydawniczy. 22.30 DT — Echa dnia. 22.50 J. ros. (22).

Czwartek 30 III — 8.05 Hist. kl. I lic. 8.35 Domator. 8.50 Domowe przedszkole. 9.15 DT — Wiad. 9.25 „Ośmiornica” (3) — włoski serial sensac. 10.30 Domator. 11.00 Magazyn wspomnień. 11.15 Domator. 13.30 TTR — s. IV Mech. roln. 14.00 TTR — s. IV Prod. zwierz. 15.00 Powt. przed maturą: J. pol. 15.40 Rolniczy film oświatowy. 16.00 Pr. dnia i DT — Wiad. 16.05 Polskie zdroje. 16.25 „Kwant”. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Kalejdoskop” — wojsk. mag. publ. 17.55 „Opowieści Puszczy Augustowskiej” — film dok. 18.20 Sonda. 18.50 Dobranoc. 19.00 „10 minut”. 19.10 „Teraz” — tyg. gosp. 19.30 Dziennik. 20.05 „Ośmiornica” (3) — wł. serial sensac. 21.10 Pegaz. 22.00 Prezydenci. 22.30 Tel. Szkoła Tańca. 23.00 DT — Echa dnia. 23.20 J. franc. (22).

Bielsk Podl. Mściciel znad Żółtej Rzeki — Hongkong 27 III. Superglina — USA 28—31 III.

Czeremcha Jezioro Łabędzie — pol. 29 III.

Hajnówka Dzika namiętność — USA 27 III. Galopem przez puszczę — węg. 28—29 III. Niezwykła podróż Baltazara Kobera — pol. 30—31 III.

Michałowo Złote dziecko — USA 28—31 III. Tam, gdzie rosną poziomki — szewdzki 1—2 IV.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	26	13	Вялікдзень	Нікіфара, Цярэнція	5.25-18.00	23.08- 6.09
панядзелак	27	14	Вялікдзень	Расціслава, Венядзікта	5.22-18.01	—— 6.32
аўторак	28	15	Анелі, Сікстуса	Аляксандра	5.20-18.03	0.22- 7.04
серада	29	16	Еўстахія, Віктарыны	Трафіма, Юльяна	5.18-18.05	1.28- 7.50
чацвер	30	17	Амеліі, Яна	Аляксея, Марына	5.15-18.07	2.21- 8.53
пятніца	31	18	Бальбіны, Карнеліі	Кірылы, Трафіма	5.13-18.08	3.00-10.11
субота	1	19	Гражыны, Збігнева	*Смален. ік. БМ*	5.11-18.10	3.28-11.37

НЕАБХОДНЫ ПЛЮЙ-РЭАЛІЗМ!

Прыйшла, значыцца, да нас галоснасць, аднова і перабудова, у вёску — таксама. Я сам пераканаўся ў гэтым, калі неспадзявана стаў сведкам дэманстрацыі, якая адбылася перад нашай раённай станцыяй інсемінацыі жывёлы. Думаю, што ўдзельнікамі яе былі не толькі ўладальнікі хатняй жывёлы, але і дзеячы Таварыства апекі над звярамі.

Праўда, усё праходзіла арганізавана, без ніякіх хуліганскіх учынкаў. У групе пераважаў мужчынскі пол, хаця дэманстравала немалая колькасць жанчын.

Дэманстранты ішлі, нешта галасна крычучы, а наперадзе двух здаровых мужыкоў несла распасцерты транспарант з надпісам: „Дамагаемся сексуальнага плюй-рэалізму для хатняй жывёлы!!!“

Амаль усе, хто прыглядаўся дэманстрацыі, прымалі лозунг з прыхільнасцю і зразуменнем, адзін толькі мой знаёмы інсемінатар Хведзька, які сем разоў беззэфектна стараўся з маёй каровай, паводзіў сябе неяк неспакойна, тупаў нагамі і дзерся на ўсё горла: „Гэта правакацыя! Нельга дапусціць! За што змагаліся...?!“ і г.д., але ніхто на яго не звяртаў увагі. Я падумаў, што праўда на старане дэманстрантаў: няхай і бЫў бы гэта плюй-рэалізм. Баюся, аднак, за таго Хведзьку і яго сабратаў па прафесіі, каб чаго не наблыталі ў гмінных уладах. Ён яшчэ ўсё старым духам жыве!

Не ведаю, мілыя, як рэагуюць на гэта нашыя ўлады. Важна, аднак, што сяляне сталі дамагацца сваіх рацый сучаснымі метадамі. Насоўваецца тут яшчэ адна думка; а што, калі б унядрыць іх і сярод саміх сялян? Можа, гэткім спосабам рашылася б праблема старэння нашых вёсак?...

Мікола Рагаты

ДРЭВЫ ЖЫВУЦЬ!

Калі ў „Ніве“ паявілася нататка „Жывыя дрэвы“ (ад 29 студзеня г.г.), маментальна рэагаваў кансерватар прыроды інж. Тадэуш Хайнацкі. Паведаміў ён мяне і інж. Барыслава Рудкоўскіна, каб мы былі сведкамі пры аглядзе квартала „Хмельна - І“. Ужо 31 студзеня ў абходзе прыняло ўдзел пяць асоб.

... Вяз на скрыжаванні вуліц Казімежоўскай і Дубічы — вялікі, але не будзе помнікам прыроды. У нізе камля відаць, што псуецца, а летам ад верху сохне лісце — гэта „вязавая хвароба“ (так высах вяз — помнік прыроды ў Відаве, на панадворку Яўфіміі Маркевіч). Калі мы ўвайшлі на панадворак Арсеня Артысевіча, кансерватар захапіўся яго прыгожай бярозай, і сам замацаваў дошку з нумарам „помніка прыроды“. Пайшлі мы на вуліцу Жытнюю, дзе растуць прыгожы дуб і ясень, які зросся з клёнам. Яны маладыя, але ўжо помнікі прыроды. Вязы, якія растуць у Паўла Такарэвіча, пачакаюць да вясны (вязавая хвароба бушуе сярод здаровых вязаў — дрэва сёння здаровае, заўтра можа пажаўцець). На вуліцы Нарутовіча ясень і дуб ужо з таблічкамі помнікаў.

Паехалі мы яшчэ ў Грыневічы-Двор. Там расце прыгожы вяз, у якога ў акружнасці 360 см, вышынёю ў 30 метраў. Захавальнік замацаваў дошчачку, а людзі доўга глядзелі, што гэта ёсць пад вязам.

Наша праца пры ахове дрэў дае вялікі пазітыўны водгук, і ўлады лічацца са стараннямі стражнікаў аховы прыроды. Дрэвы растуць нам на радасць і здароўе.

Андрэй Гаўрылюк

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба насылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132-3.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5021-24325-152-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5021-24325-151-6201.

Спіс чарговых ахвяравальнікаў:

2325. Юры Зюзя (Варшава) — 3000 зл.
2326. Тамара Сафраненка (Беласток) — 2000 зл.
2327. Дзмітры Шатыловіч (Варшава) — 5000 зл.
2328. Кааператыўны банк у Нурцы-станцыі — 400 зл.
2329. Гайнаўскі дом культуры „Гурнік“ — 53.200 зл.
2330. Працаўнікі Бельскага аддзела прадпрыемства „Прэса-Кніжка-Рух“ — 1084 зл.

Дзякуем

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

Ашмянскія „Крыніцы“ з прывітаннем ад Беларусі ● Апошнія паведамленні аб будове Беларускага музея ● Развітанне А. Барскага з Амерыкай ● Аб праве на нацыянальную годнасць ● Літаратурная старонка і рэцэнзія на альманах „Белавежа“ ● Мінскія акцёры ў Гдыні ● Што цікавага ў гміне Нараўка? ● Для дзяцей — „Зорка“ ● Парады, гумар і крыжаванка.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Лубе (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Ян Максімюк, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцыляры), Уладзіслаў Петрук (мастак), Марыя Федарук (машыністка), Ада Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa“
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe 15-950 Białystok ul. Wesołowskiego 1.

Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty: kwart. 520 zł. półr. 1040 zł. rocznie 2080 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
 — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach
 — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów
 — osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli
 — osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty” na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch”
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28 00-950 Warszawa skr. poczt. 12 konto XV O/O i PKO W-wa Nr 1658-2010 45-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
 — do dnia 10 listopada na I kwartał i półrocze roku następnego oraz cały rok następny;
 — do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego.

Zam. 430/89. Nakład 6.200. T-3.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

РЭЎНАСЦЬ

(З народнага)

Сонца ўстала над зямлёй,
Новы дзень пачаўся.
З крамы крочыў Халімон
І чамусь хістаўся.

Увайшоў ён на масток,
Тут прайсці не проста.
Пахіснуўся раз, другі
І зваліўся з моста.

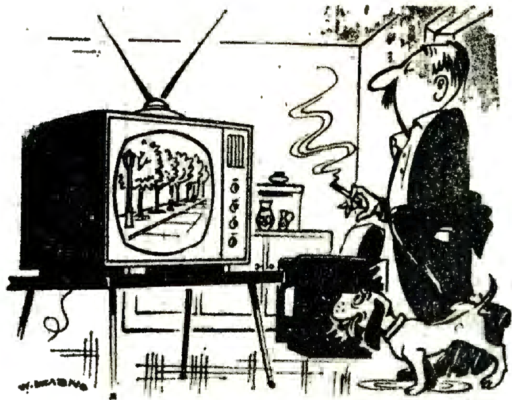
Праз гадзіну ці праз дзве
З лаянкай, з праклёнам
Той жа вуліцай ідзе
Жонка Халімона.

— Дзе ж яго мне напаткаць,
Міласцівы Божа!
Зноў насцёбаўся, відаць,
І дайсці не можа?

Перад ёю той масток,
А ў нізіне — лужа.
Там чыясь ляжыць свіння
З яе верным мужам.

Узяла жанчына кій
І свінню так біла,
Каб чужога мужыка
Болей не любіла.

Сямён Пацёмкін

НІЎКА

Калі б у вас былі добрыя манеры, уступілі б месца маёй жонцы.

(Ле Монд)

АФАРЫЗМЫ

Такі закон прыроды, што не вяртаюцца маладыя годы.

— ✱ —

Дурны для ўсіх, разумны для сябе.

— ✱ —

Звычай не волас, яго нялёгка вырваць.

— ✱ —

Не той працаўнік, хто працуе раз у год да поту, а той, хто знаходзіць на кожным кроку работу!

— ✱ —

Старасці нельга абысці, да старасці можна не дайсці.

— ✱ —

Пакутваць хворым сумленнем значна горш, чым пакутаваць хворым целам.

— ✱ —

Некаторыя разумеюць так: якая розніца, каму служыць; абы лепш жыць.

— ✱ —

Без дурняў і хітры не пражыве.

Міхась Літвінчык

СПЯВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ

КУРКА-ЧУБАТУРКА

(Народная)

Я служыла ў пана
Ды першае лета,
Выслужыла ў пана
Курачку за гэта.
Мая курка-чубатурка
Па двару хадзіла.
Едзе пан, чудуецца,
А што ж гэта за курыца?
Курыца мая:
Куд-куд, кудак!

Я служыла ў пана
Ды другое лета,
Выслужыла ў пана
Качачку за гэта.
Мая качка: квачу-квачу.
Мая курка-чубатурка
Па двару хадзіла.
Едзе пан, чудуецца,
А што ж гэта за курыца?
Курыца мая:
Куд-куд, кудак!

Я служыла ў пана
Ды трэцяе лета,
Выслужыла ў пана
Гусачку за гэта.
Мая гуся: гагі-гагі,
Мая качка: квачу-квачу.
Мая курка-чубатурка
Па двару хадзіла.
Едзе пан, чудуецца,
А што ж гэта за курыца?
Курыца мая:
Куд-куд, кудак!

Я служыла ў пана
Ды чацвёрта лета,
Выслужыла ў пана
Козачку за гэта.
А казіца: стрыкі-брыкі,
Мая гуся: гагі-гагі,
Мая качка: квачу-квачу.
Мая курка-чубатурка
Па двару хадзіла.
Едзе пан, чудуецца,
А што ж гэта за курыца?
Курыца мая:
Куд-куд, кудак!

Я служыла ў пана
Ды пятае лета,
Выслужыла ў пана
Барана за гэта.
Мой баран кругарогі,
Паламаў ён пану ногі,
А казіца: стрыкі-брыкі,
Мая гуся: гагі-гагі,
Мая качка: квачу-квачу.
Мая курка-чубатурка
Па двару хадзіла.
Едзе пан, чудуецца,
А што ж гэта за курыца?
Курыца мая:
Куд-куд, кудак!

Умерана, з рухам ♩=100

Я слу- жы- ла ў па- на ды пе- рша- е ле- та,
вы- слу- жы- ла ў па- на ку- ра- чку за гэ- та.
больш рухава
Ма- я ку- рка-чу- ба- ту- рка па два- ру ха- дзі- ла.
узмацняючы гучанне
Е- дзе пан, чу- ду- ец- ца, а што ж гэ- та за ку- ры- ца?
Ку- ры- ца ма- я: Куд - куд, ку- дак!

ПАДРЫХТАВАЛІСЯ

У ЗАГС прыйшла пара маладых і заявіла, што хочуць узяць шлюб.

— Ці вы дастаткова падрыхтаваліся да гэтак важнага жыццёвага рашэння? — пытаецца ўраднік.

— О, так, — адказвае нарачоны. — Купілі мы ўжо 10 літраў гарэлкі, 30 бутэлек віна і 5 літраў спірту...

У СВЕЦЕ ЦІКАВЫХ ДУМАК

Калі жанчына хоча панаваць, мусіць прыкідвацца, што робіць тое, чаго хоча муж.

Анарэ дэ Бальзак (1799—1850), французскі пісьменнік

ГУМАР З БАРАДОЮ

Старэнькі селянін, прыехаўшы ў горад, заходзіць у шыкоўны магазін і пытае:

— Ці тут прадаюцца хамуты?

— Не, стары, — адказваюць яму два франты, — тут прадаюцца толькі дурні.

— Бач! — круцячы галавою, дзівіцца стары. — Відаць, і торг ідзе добра, калі толькі два і асталося.

✱

Касілі два касцы: бацька і сын.

— Ой, як мала мы выкасілі, — кажа бацька.

— Э-э-э, каму ж тут было касіць, — кажа сын. — Ты стары, я малады.

Селі яны есці і добратакі ўмалаціілі.

— Ого, — здзівіўся бацька, — як многа мы з'елі.

— А як жа, — заўважыў сын, — хіба не было каму: ты — мужчына, я — мужчына.

✱

Прынесла бабуля суддзю кошык груш. Суддзя бачыць, што гасцінец не вельмі, дый кажа:

— Нашто ты, бабка, прынесла? Твае ж бы дзеткі злласавалі.

— А дзеткі, панок, і так пабудуць. Я ім скажу — свіння з'ела.

У хаце, у якой пануе нязгода, найхутчэй псуюцца дзверы.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020